د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې او د ساینس مرکز معینیت

د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تألیف عمومي ریاست

هنر

ART

نهم ټولګی

Ketabton.com

۱۳۹۰
هـ . ش

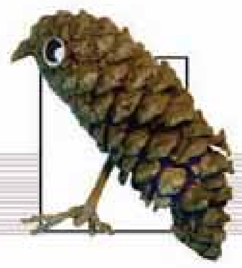

درسي کتابونه د پوهنې په وزارت پورې اړه لري،
په بازار کې یې اخیستنه او خرڅونه په کلکه منع ده.
له سرغړوونکو سره قانوني چلند کیږي.

ISBN 978-9936-25-064-2

د پوهنې وزارت
د تعلیمي نصاب د پراختیا، د ښوونکو د
روزنې او د ساینس د مرکز معینیت
د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي
کتابونو د تالیف لوی ریاست

هنر

ART

نهم ټولګی

د چاپ کال ۱۳۹۰ هـ . ش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مؤلفان:

سیدانور میچنخیل دهنرونو د دیپارتمنت علمي غړی

محمد غالب الله یار د هنرونو د دیپارتمنت أمر

علمي او مسلکي ایډیټ:

سید انومیچنخیل دهنرونو د دیپارتمنت علمي غړی

د ژبې ایډیټ:

مولف محمد سهراب دیدار

د ایډټ مسلکي کمیټه:

پوهنمل عبدالحی فرحمند د هنرونو د پوهنځی استاد

د پوهنې وزارت:

غلام محمد راهی د هنر د مضمون ښوونکي

عاطفه شبنم عارفي د هنردمضمون ښوونکي

دیني، سیاسي او فرهنګي کمیټه:

- مولوي عبدالصبور عربي
- دکتور محمد یوسف نیازی
- حبیب الله راحل د پوهنې وزارت سلاکار د تعلیمي نصاب د پراختیا په ریاست کې.

د څارنې کمېټه:

_ دکتور اسدالله محقق د تعلیمي نصاب د پراختیا، د ښوونکو د روزنې او د ساینس مرکز معین.

_ دکتور شېرعلي ظریفي د تعلیمي نصاب د پراختیا د پروژې مسؤول.

_ د سرمؤلف مرستیال عبدالظاهر ګلستاني د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف لوی رئیس.

طرح او ډیزاین:

رحمت الله غفاري

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملي سرود

دا وطن افغانستان دی — دا عزت د هر افغان دی
کور د سولې کور د تورې — هر بچی یې قهرمان دی
دا وطن د ټولو کور دی — د بلوڅو د ازبکو
د پښتون او هزاره وو — د ترکمنو د تاجکو
ورسره عرب، ګوجر دي — پامیریان، نورستانیان
براهوي دي، قزلباش دي — هم ایماق، هم پشه یان
دا هیواد به تل ځلیږي — لکه لمر پر شنه اسمان
په سینه کې د اسیا به — لکه زړه وي جاویدان
نوم د حق مو دی رهبر — وایو الله اکبر وایو الله اکبر

بسم الله الرحمن الرحيم

د پوهنې د وزیر پیغام

ګرانو ښوونکو او زده کوونکو،

ښوونه او روزنه د هر هېواد د پراختیا او پرمختګ بنسټ جوړوي. تعلیمي نصاب د ښوونې او روزنې مهم توکی دی چې د معاصر علمي پرمختګ او ټولنې د اړتیاوو له مخې رامنځته کېږي. څرګنده ده چې علمي پرمختګ او ټولنیزې اړتیاوې تل د بدلون په حال کې وي. له دې امله لازمه ده چې تعلیمي نصاب هم علمي او رغنده انکشاف ومومي. البته نه ښایي چې تعلیمي نصاب د سیاسي بدلونونو او د اشخاصو د نظریو او هیلو تابع شي.

دا کتاب چې نن ستاسو په لاس کې دی، پر همدې ارزښتونو چمتو او ترتیب شوی دی. علمي ګټورې موضوعګانې پکې زیاتې شوې دي. د زده کړې په بهیر کې د زده کوونکو فعال ساتل د تدریسي پلان برخه ګرځېدلې ده.

هیله من یم دا کتاب له لارښوونو او تعلیمي پلان سره سم د فعالې زده کړې د میتودونو د کارولو له لارې تدریس شي او د زده کوونکو میندې او پلرونه هم د خپلو لوڼو او زامنو په باکیفیته ښوونه او روزنه کې پرله پسې ګډه مرسته وکړي چې د پوهنې د نظام هیلې ترسره شي او زده کوونکو او هېواد ته ښې بریاوې ور په برخه کړي.

پر دې ټکي پوره باور لرم چې زموږ ګران ښوونکي د تعلیمي نصاب په رغنده پلي کولو کې خپل مسؤولیت په ریښتوني توګه سرته رسوي.

د پوهنې وزارت تل زیار کاږي چې د پوهنې تعلیمي نصاب د اسلام د سپېڅلي دین له بنسټونو، دوطن دوستۍ د پاک حس په ساتلو او علمي معیارونو سره سم د ټولنې د څرګندو اړتیاوو له مخې پراختیا ومومي.

په دې ډګر کې د هېواد له ټولو علمي شخصیتونو، د ښوونې او روزنې له پوهانو او د زده کوونکو له میندو او پلرونو څخه هیله لرم چې د خپلو نظریو او رغنده وراندیزونو له لارې زموږ له مؤلفانو سره د درسي کتابونو په لا ښه تالیف کې مرسته وکړي.

له ټولو هغو پوهانو څخه چې د دې کتاب په چمتو کولو او ترتیب کې یې مرسته کړې، له ملي او نړیوالو درنو مؤسسو او نورو دوستو هېوادونو څخه چې د نوي تعلیمي نصاب په چمتو کولو او تدوین او د درسي کتابونو په چاپ او وېش کې یې مرسته کړې ده، مننه او درناوی کوم.

ومن الله التوفیق

فاروق وردګ

د افغانستان د اسلامي جمهوریت د پوهنې وزیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړلیک

	سرلیک	مخ
۱	په رنګه خپو انځورګري	۱
۲	د (معاصر) افغانستان د هنر تاريخ	۳
۳	په مصنوعي موادو ټاپه کول	۷
٤	په ختو کې شبکه جوړونه	۹
٥	د لویدیځ هنر	۱۳
٦	د کلیزې ډیزاین او نقاشي	۱۷
۷	د لویدیځ معاصر هنر	۲۱
۸	له بیکاره کاغذي قطیو لاسي کار جوړول	۲٥
۹	د هنري ډیزاینونو کاپي کول	۲۷
۱۰	د افغانستان له هنري مؤسیسوسره اشنا کیدل	۲۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

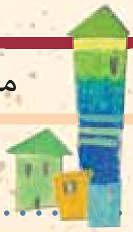

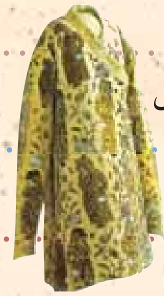

	سرلیک	مخ
۱۱	له شعر څخه انځورګري	۳۱
۱۲	له کمپیوټر سره اشنا کیدل	۳۳
۱۳	د یوه ساده میناتور کاپي کول	۳۷
۱٤	د بېلو بېلو سکویونو او ګل ګنډنو سره اشنا کیدل	۳۹
۱٥	د یوه ساده ګل ګنډني جوړول	٤۳
۱٦	د افغاني هنرمندانو پېژندل	٤٥
۱۷	د قرآني آیتونو برجسته کول	٤۷
۱۸	په نقاشۍ کې د (Paint) له پروګرام استفاده	٤۹
۱۹	د افغانستان له ملي موزیمونو سره اشنا کیدل	٥۳
	د منابعو فهرست یا سرچینې	٥٥

1

په رنګه خپو انځور ګري
ایا تر اوسه مو په رنګه خپو نقاشي کړي ده؟

له نقاشي کولو مخکې خپل کاغذ په خپله خوښه له منځ څخه قات کړئ. داسې هم کولی شئ چې کاغذ یو یا څو ځایه قات کړئ. بیا کاغذ بیرته خلاص کړئ او په خپله خوښه رنګه خپې چې نه ډېرې ټینګې وي او نه اوبلنې د کاغذ په یوه قات کېږدئ او بیرته یې قات کړئ او لږ څه فشار ورکړئ. کله چې کاغذ خلاص کړئ و به ګورئ چې د پخوانی خپې په شان یوه بله خپه د کاغذ په بل مخ پریوتې ده.

دا کار څو واره په لویو او وړو خپو د کاغذ په بیلو بیلو برخو تکرار کړئ ترڅو د کاغذ د قات کیدو له امله رنګینې خپې منځ ته راشي. بیا لږ څه صبر وکړئ چې رنګ وچ شي. وچیدو وروسته رنګه خپې له هرې خوانه وګورئ او په هغې کې بېل بېل شکلونه پیداکړئ.

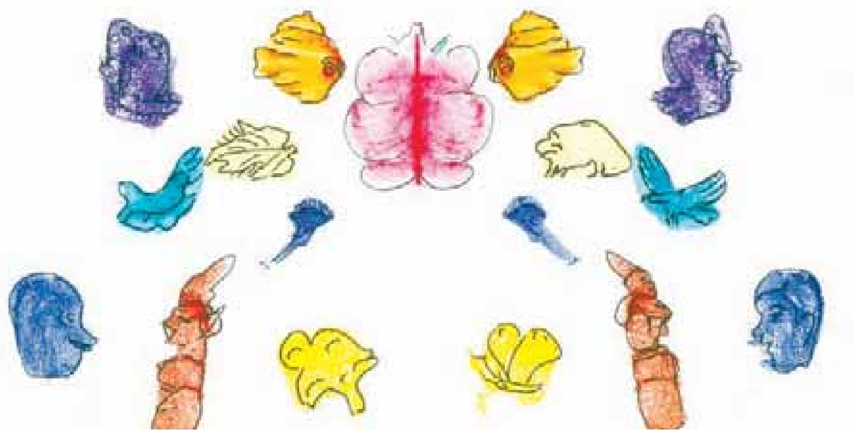

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بیایې د خپلې خوښې په انځورونو بشپړ کړئ.
هر څومره شکلونه چې په کې پیداکړئ ستاسې د بریالیتوب نښه ده

(۲ تصویر) د خپلې خوښې خپې د کاغذ پرمخ کیږدئ او صفحه قات کړئ ترڅو په بل مخ هم همغه خپه په کې ایجاد شي

(۳ تصویر) هرې خوانه رنګه خپې ته وګورئ او شنا شکلونه په کې پیداکړئ.
رنګه خپې په شنا شکلونو واړوئ.

تمرین

د رنګه خپو شکلونه چې په ناڅاپي ډول ایجاد شوي دي، بشپړکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲

د معاصر افغانستان د هنر تاریخ

د اوسني او پخواني افغانستان په هنري اثاروکې کوم توپیرونه په ګوته کولی شئ؟

له هندوستان څخه د چاپ د ماشین په راوړلو او د ((ماشین خانې)) (مطبعې) له تاسیس څخه وروسته په کابل کې، دکتابونو، ادبي او تاریخي او نورو رسالو د چاپولوکار پیل شو. د افغانستان لومړنی جریده ((شمس النهار)) په ۱۲۵۲ هـ ش کال کې نشر شوه. د مشروطه غوښتونکو د غورځنګ په وخت کې د افغانستان د خلکو په تاریخ، فرهنګ، ادب کرو اوړو کې لوي بدلونونه څرګند شول چې د هغو له جملې څخه د نویو ښوونځیو تاسیس، د سرا ج الاخبار د جریدې نشریدل، د دار التالیف تاسیس، د حبیبې ښوونځي تاسیس، د چاپ ډبرینه خونه، د تورو او زنګو ګراف او د درسي کتابونو تالیف ددې سبب شو چې د نوي نسل روښان فکران وروزل شي. ددې بدلون په اوږدو کې د

(۱ـ تصویر) نوې د چاپ خونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوديځې نړۍ له تخنيکي پرمختګ او د نړۍ له ازادي غوښتونکو بدلونونو سره اړيکې ټينګې شوې: د دموکراسۍ په لسيزه کې د افغانستان په معاصر تاريخ کې د استعدادونو د غوړيدو او د علمي او فرهنګي فعاليتونو د سرته رسولو زمينه برابره شوه. په دې لسيزه کې اديبانو، څيړونکو او عالمانو خپل اثار د پوهې او هنر نړۍ ته وړاندې کړل. په ۱۳۰۲ هـ ش کال کې د صنايعو ښوونځی تاسيس شودا لومړنی هنري ښوونځی و چې (نقاشي، مجسمه جوړونه، معماري او ...) څانګې يې درلودې چې دا د نويو هنرونو د رامنځ ته کيدو پيل و. په دې مرکزونو کې د هنرمندانو روزنې دې ته لار پرانيستله چې د نوی ټولنې له غوښتنو سره سم ګرافيک، تياتر او موسيقي ته پراختيا ورکړل شي په دې مرکزونو کې د فارغانو له خوا د کتابونو د تاليف، د هنر په بيلو بيلو څانګو کې د ډول ډول هنري ثارو فعاليت پيل شو. د دې هنرمندانو هنراو هغه هنر ونه چې پخوا په افغانستان کې موجود وو، د هېواد ضرورتونو ته ځواب ورکاوه. په ننۍ نړۍ کې د اړيکو نيول او اطلاعاتي رسنۍ ډير ارزښت لري او بېلې بېلې رسنۍ، لکه: ورځپاڼه، مجله، راديو، تلويزيون، انټرنټ د هنرمندانو د هنر د مختلفو څانګو په غاړه وو چې دا هنرمندان د هنرونو په پوهنځي او د صنايعو په ښوونځي کې پر زده کړو او تحصيل بوخت دي، ترڅو هنري اثار طرحه او سرته ورسوي. د مثال په توګه د ګرافيک د څانګې زده کوونکي زده کوي چې په څه ډول نشانونه طراحي کړي او د مختلفو ورځو له پاره پوسترونه جوړ کړي د ادارو، مؤسسو او شرکتونو لپاره پاکټونه او نښانونه جوړکړي، مجلې او ورځپاڼې څه ډول طراحي کړي، د کتابونو پوښونه څه ډول انځور کړي او د فابريکو د محصولاتو لپاره څه ډول کارتنونه ډيزاين کړي.

هغه کسان چې د تياتر په څانګه کې تحصيل کوي، په مرکز او ولايتونو کې د تمثيل په چارو بوخت دي او يا په تلويزيونو کې تمثلي پارچې وړاندې کوي. ټوکې او فکاهي، هنري ټوټې او له تلويزيون څخه د هغې وړاندې کول د معاصري دورې له ځانګړتياوو څخه دي. ځينې هنرمندان د کاريکاتور يا طنزي تصويرونو د انځورونو فعاليت ترسره کوي او د مجلو او د ورځپاڼو لپاره انتقادي تصويرونه انځوروي.

(۲ تصوير)

(۳ تصوير)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا فعالیتونه په ځانګړې توګه په بېلوبېلو مذهبي، اقتصادي، اجتماعي او سیاسي برخو کې زیات ارزښت پیداکوي. په شلمه پیړۍ کې په واقعي شکل د نړۍ په ټکنالوژۍ، اړیکو نیولو، په نوې ښوونه او روزنه او پوهنځیو کې زیات بدلونونه را منځ ته شوي دي. نوی اړتیاوې یې را پیداکړې دي. په معاصر ژوند کې دا فعالیتونه له هنر سره نېږدې اړیکې لري او یا د هنري ځانګو له خوا وړاندې کېږي.

د بېلو بېلو ځانګو هنرمندانو، لکه: د معماري، نقاشي، ګرافیک، تیاتر او موسیقی هنرمندانو په نوي دوران کې د ښارونو ځیرو ته بدلون ورکړی دی او د انسانانو په ژوندانه کې ډېر بدلونونه راغلي دي.

(٤ ـ تصویر) په روغني رنګونو د یوې کوچنی تصویر

(٥ـ تصویر) د معاصرې نقاشي نمونه په مزارشریف کې د سخي صاحب زیارت

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ننيو وختوکې يو تلويزيوني تبليغ او ډيزاين په اقتصادي چاروکې زيات ارزښت لري او هغه هنرمندان چې دا دنده پر غاړه لري، بايد د کارکولو او د طرحو د وړاندې کولو د بېلو بېلو طريقو زده کړه وکړي. سربيره پردې د هنر ځينې څانگې، لکه: گرافيک، کاريکاتور او سينما نړيواله جنبه لري چې د دې څانگو دهنري اثارو وړاندې کوونکي په نړيوالو سياليوکې په فرهنگي او هنري چارو بوخت دي. له دې امله ده چې د نوي افغانستان ډېر هنرمندان په نورو هيوادونوکې په هنري فعاليتونو بوخت دي، ځکه چې هنر پوله او سرحد نه پيژني او د انسانانو په روح باندې خپل تاثير پرېږدي. د افغانستان معاصر هنرمندان هڅه کوي چې د افغاني هنر او هنرمندانو په پيژندنه سربيره نړيوال معاصر هنرته لاره پيداکړي.
او خپل هنر او فرهنگ په نړۍ چوکاټ کې بيان کړي.

(٦ تصوير) دکتاب په وزرو دگرافيک طرحه

تمرين:

۱ـ له کوم معاصر هنر سره مينه لرئ؟

۲ـ هغه پوسترونه چې په جادوکې يې وينئ، په ځير سره وگورئ؟ هغه په کومو طريقو خپل پيام خلکوته ليږدوي؟

۳ـ د کومو ادارو او موسساتو نښانونه پيژنئ؟ آيا تر اوسه مو د بانکونو نښانونوته پاملرنه کړې ده؟

٤ـ د تلويزيون د پروگرامونو په طراحی کې کوم هنرمندان برخه لري؟ د کاليو په طراحئ، ديکور، رڼا اچونه، د موسيقي په انتخاب، لاربنودنه او ... پروگرامونوته پاملرنه وکړئ.

۵ ـ د کاريکاتور د طراحی موخه څه ده؟

۳

په مصنوعي موادو ټاپه کول

په باطله موادو کوم کارونه سرته رسولئ شئ؟

ستاسې په شاوخواکې داسې مواد وجود لري چې د استفادې وړ نه دي او کولی شو چې د ټاپه کولو لپاره ترې ګټه واخلو. خپلې شاوخواته ښه وګورئ هغه مصنوعي مواد چې د ټاپه کولو وړتیا لري، را ټول کړئ، لکه: بیکاره تنې، الپن، کرېږې ستنې، سرپوښ، د غاښو د کریم تیوپ، د اورلګیت خالي قطۍ او ... او همدارنګه کولی شئ چې د اوسپنیزو لویو او وړو سکو لکه (یوه افغانیګي، ۲ افغانیګي، ۵ افغانیګي) څخه ټاپه جوړه کړئ. د

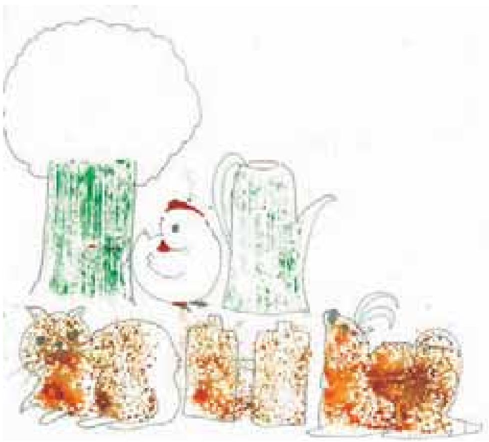

(۲-تصویر) ټاپې په اشنا شکل بدلې شوي دي

(۱ تصویر) په مختلفو طبیعي موادو ټاپه کول (۳ ۱۳ -

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳- تصویر) د ښکلو طرحو لپاره له مصنوعي مواد څخه ګټه اخیستنه.

(٤ تصویر) له مصنوعي موادو څخه د نقاشی تکمیل شکل

د اسـفنج له ټوټـو، د کاغذ له وړوکې ټوټـې او له پلاسـتيکي کڅوړو څخه په ټاپه کولو کې ګټه اخيستل کيږي. له دې موادو څخه پـه عادي او يا پلاس ټينګ شـوي حالت کې کار اخيستل کيږي. هغه په بيلـو بيلو رنګونو ککړ کړئ او په يوه سـپين کاغذ يې ولګوئ او بيا په ډير ځير سـره ورته وګورئ او وروسته د خطو په مرسته نوی شکلونه ترې جوړ کړئ.

تمرين:

۱ـ ايـا د څـو ډيزاينونو له يوځای کيدو څخه بېل بېل شـکلونه جوړولی شـئ؟ او د ټاپې په منځ کې نوی ارتباط منځ ته راوړی شئ؟

۲ـ له ټاپو څخه په ګټه اخيستنه په خپله خوښه انځور وکاږئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴

په خټو کې شبکه جوړونه:

شبکه جوړونه مو په کوم ځای کې لیدلي ده؟
ستاسې په فکر ولې خلک شبکه جوړوي؟

له اسلامي ډیزاینونو څخه په الهام اخیستلو چې له هغې سره اشناشوي یاست، د خپلې خوښې له ډیزاین څخه یوه شبکه جوړه کړئ. ددې کار لپاره مناسبه اندازه کاغذ چې د یوې تختې کاغذ $\frac{۱}{۴}$ برخه ده.

(۱ ـ تصویر) له خټې څخه تیار شوې ده.

دخټو یوه صفحه د یوه سانتي متر په پنډوالي جوړه کړئ چې ستاسې له ډیزاین سره برابره وي. د هغې د تیارولو لپاره لومړی د خټو صفحه، په لاسو هواره کړئ، وروسته یې د اش گز یا پر یو بل شي باندې ښوی (هواره) کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

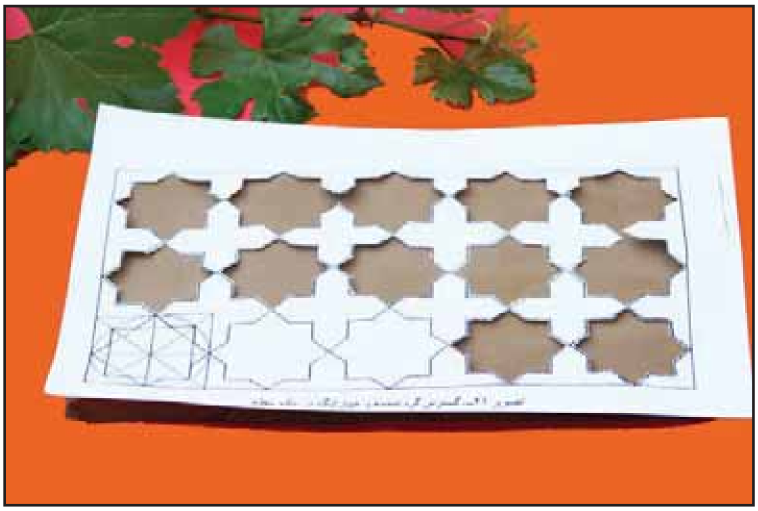

(۲ ـ تصویر) د ختې په صفحه باندې په کاغذ کې ډیزاین کېښودل کېږي.

د ختې له صفحې له تیاریدو څخه وروسته، په کاغذ کې انځور شوی ډیزاین د هغې په مخ کېږدئ او د خطونو په سر داسې خطونه وباسئ چې په خټه یې نښانې پاتې شي. په لازمو وسیلو په خټه باندې کوم خطونه چې پیداشوي دي د یوې پلاستیکي چاړې په واسطه ژور کړئ او اضافي خټه ترې پورته کړئ. په اخیر کې یې د لاس

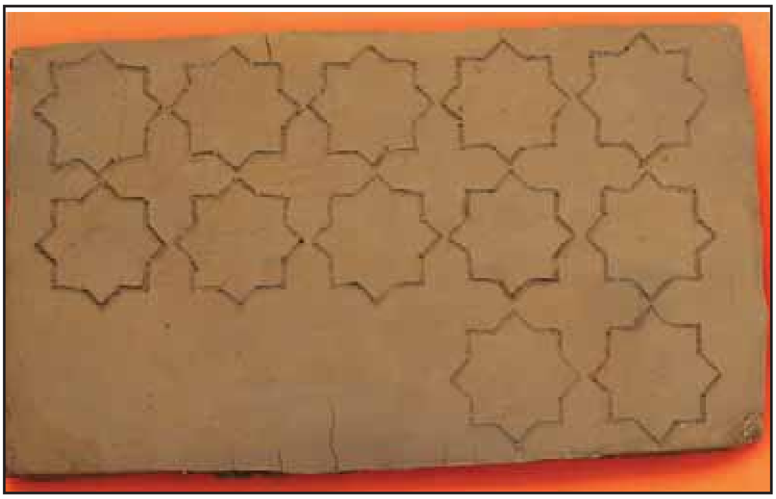

(۳ ـ تصویر) ډیزاین د ختې صفحې ته انتقال شوی دی او د کارولو وړ دی.

په واسطه ښوی (هواره) کړئ. تر وچیدو وروسته شبکه شوي صفحه په داسې رنګو ورنګوئ چې ښکلا یې لازیاته شي.

(٤ ـ تصویر) د خټې اضافه برخې د خټو له صفحې څخه وباسئ.

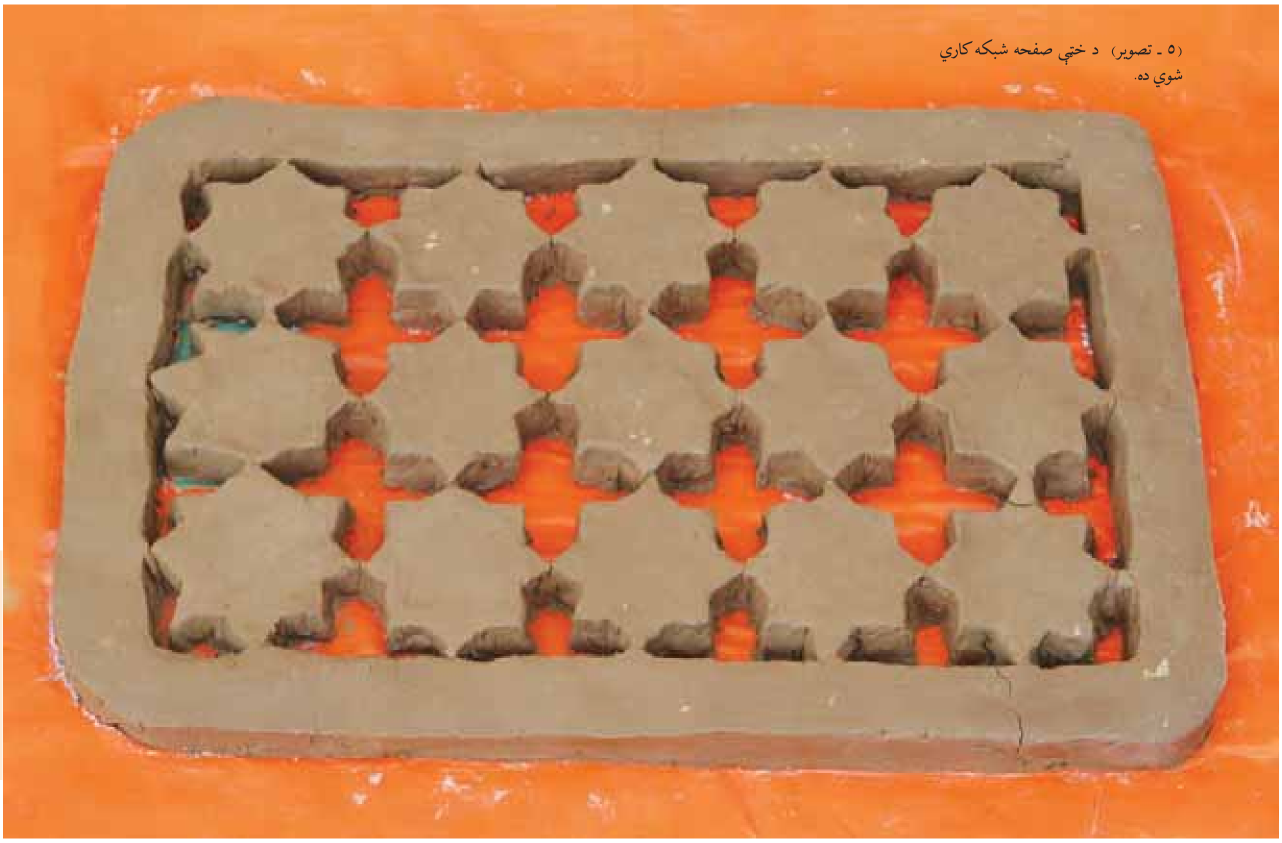

(٥ ـ تصویر) د خټې صفحه شبکه کاري شوي ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

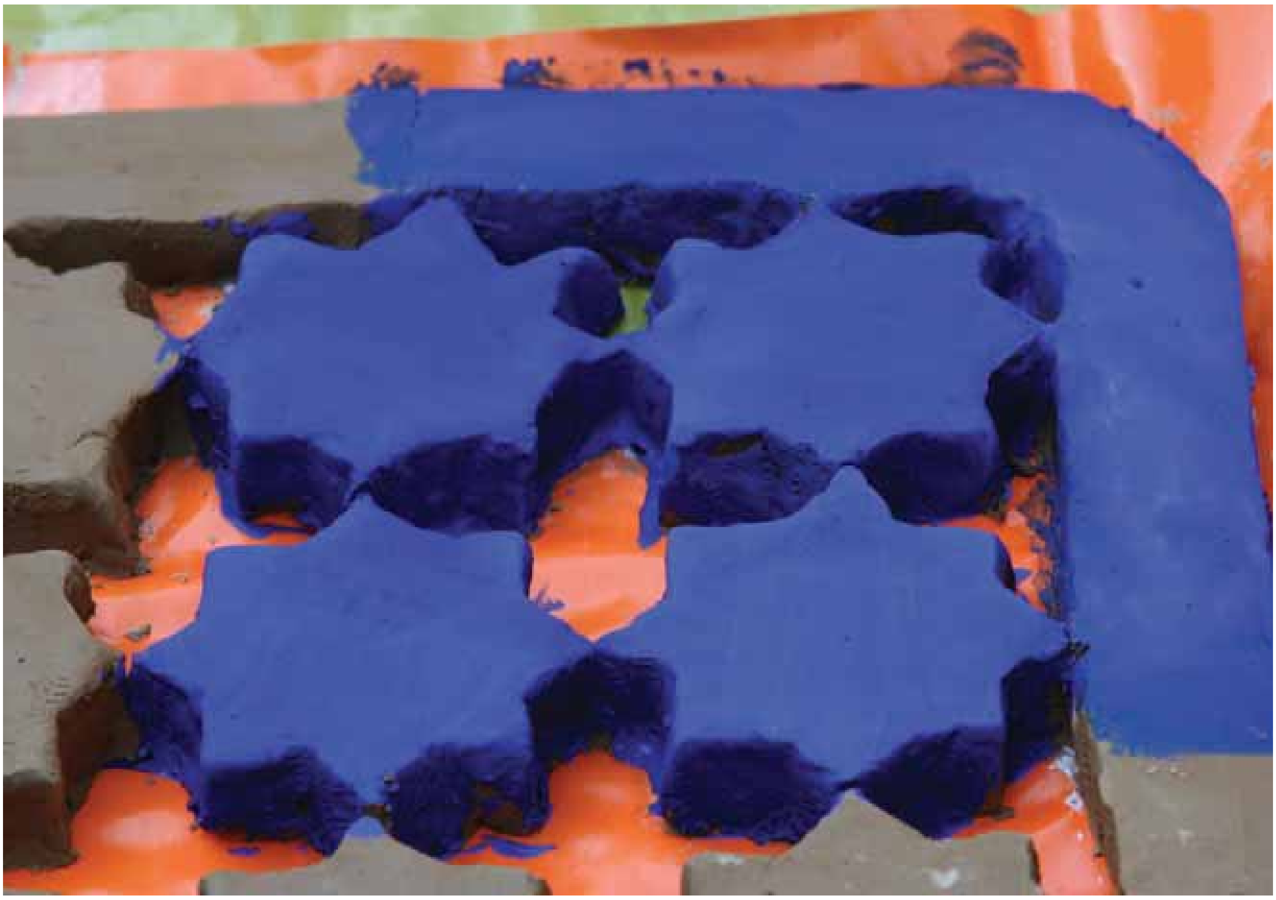

(٦ ـ تصویر) شبکه شوې صفحه رنګه کړئ ترڅو ښکلې شي.

تمرین:

د شبکې جوړولو لپاره نور کوم مواد مناسب دي؟ هغه پیدا کړئ او د شبکې جوړونې یوه نمونه جوړه کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٥

د لویدیځ هنر

ایا پوهیږئ چې د معاصر هنر ریښې په کومو دورو پورې اړه لري؟

(۱ ـ تصویر) د ((سان پیترو)) کلیسا د میکانژ اثرایتالیا روم ۱٥٦٩ م

رنسانس په لغت کې (بیازیږیدنې) ته وایي. داسې ویل کیږي چې ایتالیایي هنرمندانو د یونان هنري او لرغوني روم ادبي او هنري طریقو او روشونو ته مخه وکړه.له همدې امله ددې دورې نقاشۍ او مجسمې جوړونې طبیعت ته ورته والی لري. په دې دوره کې ډیر مهم هنرمندان لکه ((داوینچي))، ((میکل آنژ)) او ((رافایل)) دي.

۱،۲،۳ او ٤ تصویرونو ته پاملرنه وکړئ.

(۲ ـ تصویر) اخیرنی ماښام دایوه د یوالي نقاشي ده چې د ((لئونـاردو داوینچي)) اثر دی

د صومعې په دیوال (د راهبانو د ژوند کولو ځای) ((سانتا ماریا دله مراتسیه)) د أیټالیا په میلان کې ۱٤۹۸ـ۱٤۹٥ م

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې دوره کې د انسان د بدن طبيعي تناسبانو، تون (د رنګ درجه يا تيزوالی او تت والی) (سيوری او روښنايي) رياضي، هندسي او پرسپکتيو (لرې او نيږدې) په نقاشی، مجسمه او معماری کې زيات ارزښت درلود. انسان او د هغو د ښو ښودنه ددې دورې له هنري کارو څخه وه.دا هنري بڼې او حالتونه له ايټاليا څخه ټولې اروپا ته وغزيدل. د بيلو بيلو هنري څانګو هنرمندانو تر ۱۷ ميلادي پيړۍ پورې د رنسانس له دورې څخه تقليد کاوه تر هغې وروسته د ((باروک)) هنرمندانو لکه ((رامبراند)) په نقاشی کې نوې طريقې په ځانګړې ډول له نور اوسيوری څخه په ګټه اخيستلو کار پيل کړ. ۵ تصوير ته وګورئ

(۳ـ تصوير) د (سستينی) دکليت په چت نقاشی د (ميلانژ) آثر واتيکان روم ايټاليا ديوالی نقاشی ۱۵۰۸ تر ۱۰۱۲ پورې.

(٤ ـ تصوير) د ((د آتن مدرسه)) د ((رافايل)) آثر په واتيکان، روم، ايټاليا کې ۱۵۰۹ـ۱۵۱۱ ميلادي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پـه ۱۸ میلادي پیـړۍ کې هنرمندانو شـاعرانه خیالاتـو، لیدنو، عواطفو او احساسـاتو ته مخه وکـړه او پارونکي رنګونـه او طراحی یې انځور کـړي او رومانتیزم یې منځ تـه راوړ. دورمانتیزم مشهور نقاشان ((دولاکروا)) او ((ژایکو)) نومونه د یادولو وړ دي. ٦ تصویر ته وګورئ
وروسـته د اکاډومی اسـتاذان، لکه: ((انګر)) او ((داویـد)) د دویم ځل لپاره د رنسـانس دورې تـه را وګرځیدل او په هنـري موضوعاتو کې یې د (پخوانیـو) طریقـو څخه پیروي وکـړه او نوی کلاسـیزم یـې منـځ تـه راوړ ۷ او ۸ تصویر ته وګورئ.

(۵ ـ تصویـر) پخپله د نقاش څیره د ((رامبراند)) اثر ۱٦۵۹ ـ ۱٦٦۰ د باروک هنر

نور هنرمندان، لکه: ((میله)) او ((ګربه)) هغوی نوي طریقې او روشـونه کارول او د رومانتیزم له شاعرانه خیالاتو او احساساتو څخه تیر شول او د هنـر له اکاډمیکو اصولو څخه یې فاصله ونیوله. دوی په خپلو اثاروکې د خلکو د ربښتیني ژوندانه پـه انځورولو پیل وکړ. لـه دې امله د دوی د کار موضـوع د کارګرانو ژونـد، د کلیوالو ژوند او د ټیټې طبقې ټولنه وه او ریالیزم یې منځ ته راوړ.

تمرین:

(٦ ـ تصویر) د امپراتوري د یوه ((سـپور افسـر)) تابلو د ((ژریکو)) اثر ۱۸۱۵ م د رومانتیزم هنر

(c) ketabton.com: The Digital Library

(٦ تصویر) د (هوارس د ورونو) د نقاشی تابلو د
(دارید) آثر په ۱۷ ۸٤ م د کلاسیزم هنر.

(۷ تصویر) د وږو ټولوونکو نقاشي. د میلهٔ اثر ۱۸۷۵ م د ریالزم هنر

۱ ـ ددې درس د نقاشي اثار سره مقايسه کړئ.

۲ ـ ددې درس په تصويرونو کې کوم توپيرونه وينئ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

۶

د کليزي ډيزاين او نقاشي

تر اوسه مو څو ډوله کليزې ليدلي دي؟

ډيزاينران څو ډوله کليزې لکه جيبي، سرميزي، د يوالي او ... جوړوي ترڅو خلک له هغې څخه ګټه واخلي. دا کليزې په يوه کال کې د ورځو، اونيو او مياشتو تاريخ رابښيي او د بېلو بېلو ډيرو ښکلو ډيزاينونو درلودونکي دي. ډيزاينران د کال د مياشتو او فصلونو اړوند ښکلو تصويرونو، ډيزاينونو او نقاشي شوي انځورونو څخه ګټه اخلي.

۱ تصوير) د لمر د سترګې تودوخه څه ډول په نقاشي کې ښودلی شئ.

۲ ـ تصوير) په مني کې د ونو پاڼې کوم رنګونه غوره کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کومې موضوعګانې تاسې د پسرلي او اوړي په فکر کې اچوي؟ کومې میوې تاسې ته منې درپه یادوي؟ د ژمي کومې منظرې ستاسې په خیال کې ګرځي؟ تاسي یوه کلیزه یا جنتري څه ډول ډیزاین کوئ؟

په دې اړه کوم فکر چې ستاسې په خیال کې ګرځي هغه په پام کې ونیسئ او بیایې ډیزاین او انځور کړئ. ستاسې کلیزه په څلورو فصلو ویشل کیږي او دولس ببلې ببلې میاشتې لري.

(۳ ـ تصویر) په اسکاندیناوي کې د کلیزې یوه پاڼه

(c) ketabton.com: The Digital Library

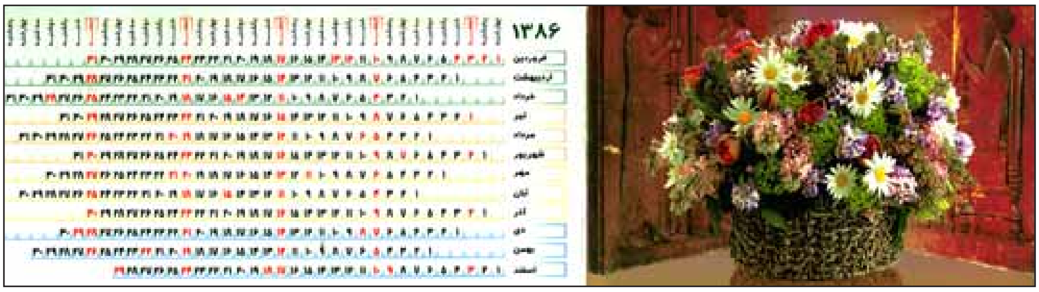

(٤ ـ تصویر) په ایران کې د یوې کلیزې یوه
برخه ډیزاین شوې ده.

د یوه کال د ښودلو لپاره له کومو
تقسیم بندیو څخه ګټه اخلئ؟
کوښښ وکړئ چې د هر فصل
او دولس ګونو میاشتو لپاره هغه
تصویرونه، ډیزاینونه او نقاشي
پیداکړئ چې د هغوی بیانونکي وي.

(٥ ـ تصویر) په امریکا کې ډیزاین شوې کلیزه

(٦ ـ تصویر) په ایران کې ډیزاین شوې کلیزه

طبیعي منظرې د کال په مختلفو فصلونو کې څه توپیرونه لري؟

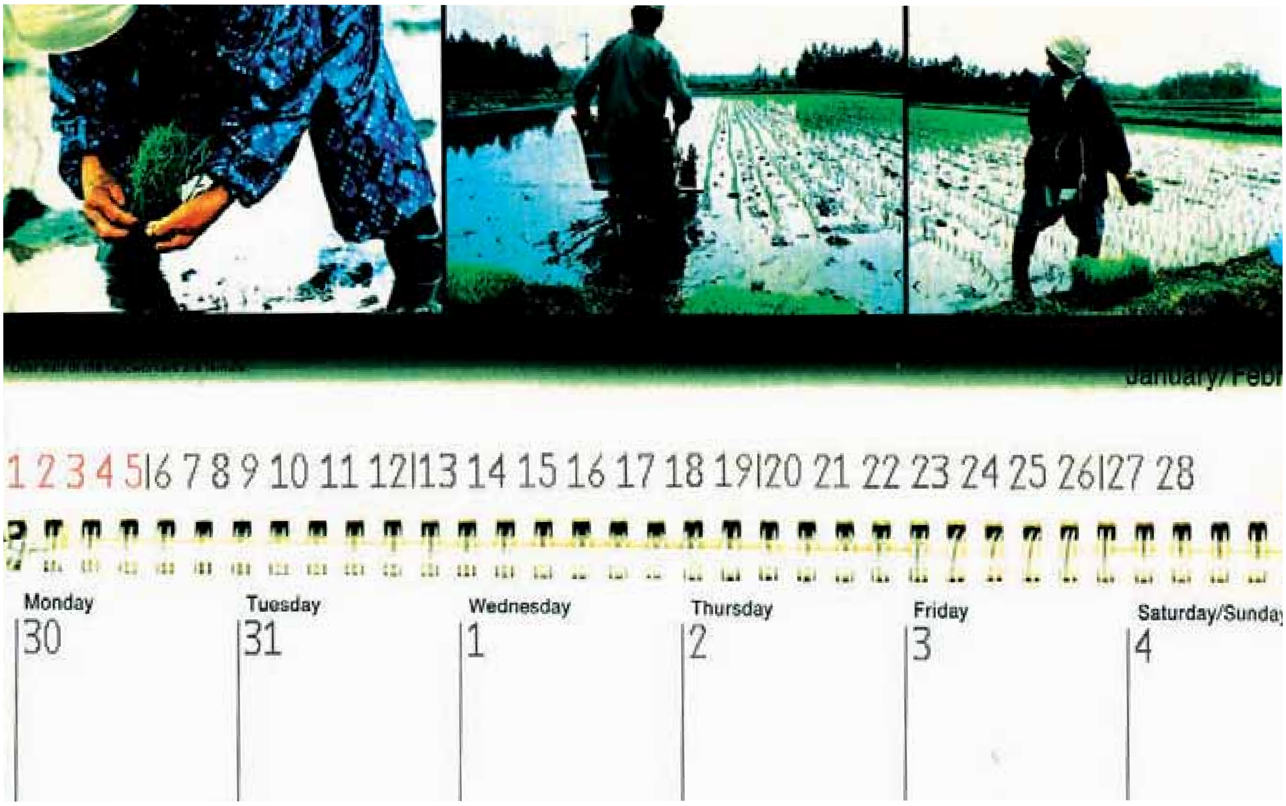

(۷ ـ تصویر) په چین کې ډیزاین شوې کلیزه

تمرین:

۱ ـ یوه دیوالي کلیزه ډیزاین کړئ او هغه په رنګه انځورونو ښکلې کړئ.

۲ ـ څلور کسیزې ډلې جوړې کړئ. د هرې ډلې غړي دې د کلیزې په لیکنو او رسامۍ باندې سره خبرې او مشورې وکړي او تصمیم دې ونیسي. وروسته دې د ډلې هر غړی په یوه پاڼه کاغذ کې د کلیزې یوفصل جوړ کړي. کاغذونه سره وصل کړئ. جنتري یا کلیزه ترې جوړېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷

د غرب معاصر هنر

د شلمې پیړۍ په هنرونو پوهیږئ؟

په ۱۹ میلادي پیړۍ کې مُدرن نقاشي غورځنګ د امپرسیونیېم په نوم منځ ته راغئ. د فرانسې ځوانونقاشانو د هنري کارګاه (کارځای) څخه د باندې په نوي طریقه نوي موضوعګانې نقاشي کړې. دې نقاشانو په خپلو اثاروکې د نور او رنګونو پر یوبل باندې د اغیزې کار پیل کړ او ډیر تور سیورې یې څنګ ته پریښودل. دوې د نقاشي لپاره د ورځې د هر مهال او په ډیره بیړه یې رنګه خپې (لکې) کیښودې ترڅو نور، رنګ او موضوع په ځانګړو شیبو کې تمثیل کړي. لومړي تصویر ته وګورئ.

(۱ تصویر د رود په غاړې منظره د (مونه) اثر امپرلیتونیزم هنر په روغني رنګو۱۸۸۰ م کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوبیزم (هندسي شکلوته تمایل) د شلمې میلادي پېړۍ مهم هنري غورځنگ دی. د امپرسیونستانو پر خلاف چې هغوی په ځانگړو شیبو کې نور او رنگ ته پاملرنه لرله، کوبیستانو د حجمونو او هندسي ساده شکلونود بېلا بېلو زاویو دلیدلوپه پام کې نیولو سره نوو ترکیبونو په انځورولو کار پیل کړ. دوی یوه موضوع له مختلفو زاویو څخه ډیزاین او طراحي کوله او بیابه یې همدا تصویرونه یوځای کول، ترڅو وکولی شي له مختلفو طرفو څخه یې په نقاشۍ کې وښیي. کوبیزم د طبیعت د تقلید په ځای د لیدنې او ذهني هنر ته مخه وکړه.

(۲ ـ تصویر) د ((پیکاسو)) اثر د کوبیزم هنر

۲ـ تصویر ته وگورئ:

په اروپا کې یوبل ډیر مهم او مدرن هنري غورځنگ اکسپرسیونیزم دی. د اکسپرسیونیپم هنر مندانو د خپلوعواطفو د بیا نولو له پاره له رنگونو څخه په ذهني ډول گټه اخیستله. ۳ تصویر وگورئ.دوې در نگو په تغیرولو، په شکلونو کې مبالغه او واقعي تناسبونو ته تغیر ورکول په موضوعگانو کې د خپل دروني احساس بیانول پیل کړل.

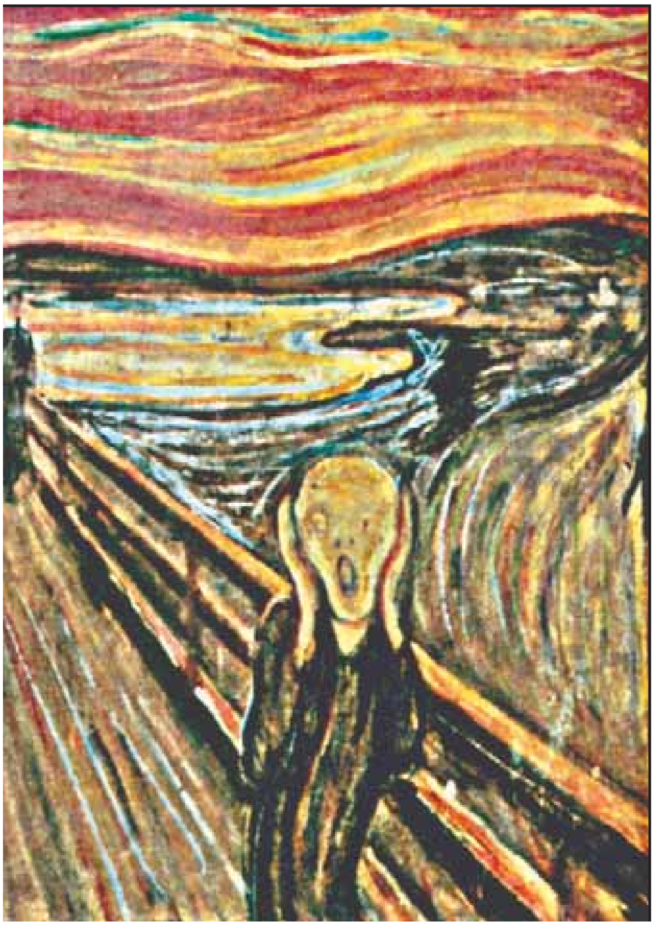

(۳ ـ تصویر) ((فریاد)) د ((مونک))
اثر روغني رنگ او د تمپرا رنگونه.
د اکسپرسیونیزم، هنر ۱۸۹۳ م

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کوربستانو او اکسپرسیونیستانو له تجربو وروسته طبیعت تـه ورته ذهنـي او خیالي تصویرونه په نقاشـۍ کې ځای پرځای شول چې درسانس له دورې څخه د امپرسیونستانو تـر دورې پورې یـې رواج درلود. له همدې املـه ((انتزعـي)) او د سـومالیزم هنرونو ته لاره خلاصـه شـوه او هنرمندانـو له واقعي عالـم څخه خیالي او فکري یا ذهني دنیا او خپلې باطني نړۍ ته مخه وکړه.

٤ او ٥ تصویرونه وګورئ. هنرمندانو وروسته موضوعګانې له نقاشـۍ څخه بیلې کړې او د خطونـو او رنګونو په ترکیـب یې پیل وکړ او ابسترك هنر یا (تجریدي هنر) یې منځ ته راوړ.

٦ او ٧ تصویر ته پام وکړئ.

لـه هغه وروسـته د شـلمې پیړۍ پـه دویمه نیمایـي کې په هنر کې نـوې طریقې مطرح شـوې. په هنري اثر کې هغه مفهوم د پست مدرن پیل و چـې د هنرمند د خیال او فکر څخه یې زیات ارزښت درلود.

د هنر مند موخه د پست له مُدرنیست څخه داوه چـې مخاطب فکر کولو او د هنري اثر درك کولـو، بیانولـو او واقعیـت ته متوجه کـړي، نو لـه دې امله پـه هنري اثـر کې د لیدونکي خیال او فکر، موندنې له پخوانیو د ورو څخه زیات ارزښت پیداکړ.

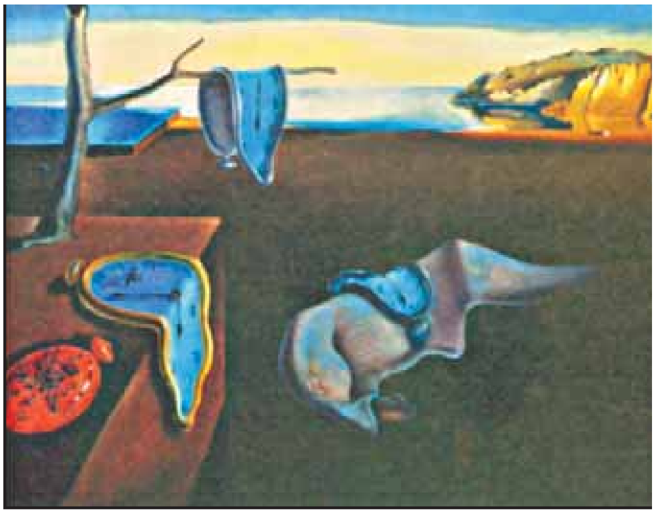

(٤ـ تصویر) ((تداوم خاطره)) د ((دالی)) اثر روغني رنګ د سوریالیزم ١٩٣١ م

(٥ـ تصویر) ((بې حرکته وخت)) د ((ماګریت)) اثر روغني رنګ د سوریالیزم هنر ١٩٣٨ م

(c) ketabton.com: The Digital Library

(٦ـ تصویر) د ((کله)) اثر د ورځ پاڼې په کاغذ په روغني رنګ انتزاعي هنر ١٩٣٨ م

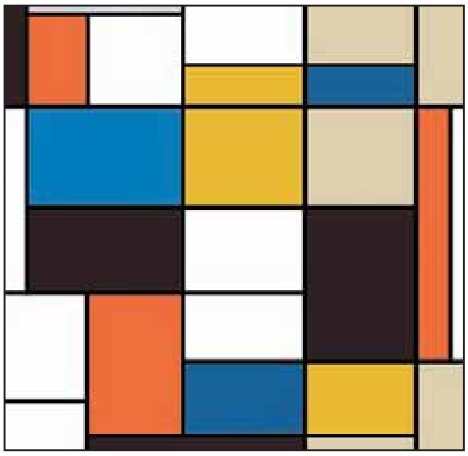

(٧ ـ تصویر) ترکیب بندي د ((موندریان)) اثر، تجریدي هنر ١٩٢٠ م

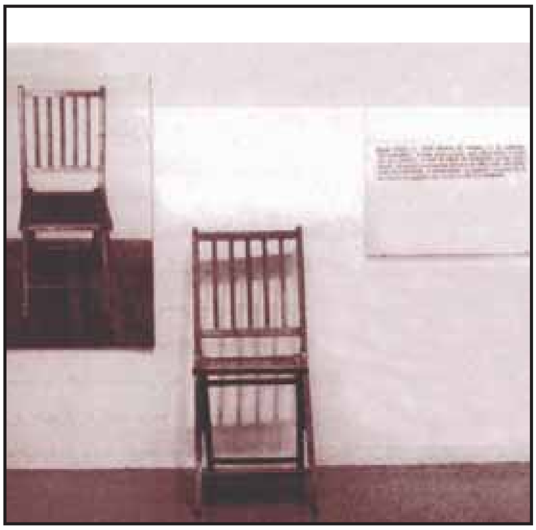

(٨ ـ تصویر) یوه چوکی، د کوسوت اثر، د چوکۍ تصویر او لیکنې، د پست مُدرن هنر ١٩٦٥ م

تمرین:

مدرن هنر او پست مدرن هنرونه د سوریالیزم له هنر څخه مخکې هنرونو سره څه توپیر لري؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸

له بیکاره کاغذي قطیو څخه د لاسي کار جوړول

په بې کاره قطیو باندې څه کوئ؟
آیا کولی شئ چې له هغې څخه ابتکاري حجمونه جوړ کړئ؟

زموږ په شاوخواکې ډېر لوښي موجود دي چې له هغو څخه د هنري فعالیتونو لپاره ګټه واخلو. تر اوسه مو د سیم یا میخ،طبیعي موادو او بیکاره کاغذو څخه ښکلي ابتکاري شکلونه جوړ کړي دي. اوس غواړو چې له مقوا قطیو، لکه :د اورلګید قطی، د میوو د اوبو قطی، دکاغذي دسمالونو قطی، د غاښونو دکریم قطی، د چای قطی او ... دا ټول تجربه کړئ. ددې لوست تصویرونو ته پاملرنه وکړئ. د میوو د اوبو د قطیو او د کاغذي دسمالونو له قطیو څخه مو پیکپ موټر جوړ کړئ دی. ددې لاسي کار مرحلوته پام وکړئ. له بیکاره قطیو څخه د لاسي کار جوړول په دوو طریقو سرته رسولی شئ. په لومړي طریقه کې قطي ځنګ په ځنګ کیږدې ترڅو وګورئ چې د کوم شکل د جوړلو لپاره مناسب دي. په دویمه طریقه کې د خپلي خوښې شکل وټاکئ. وروسته د خپلي خوښې د شکل متناسب قطی راټولې کړئ او هغه جوړ کړئ. د مثال په توګه د بیلو بیلو وسیلو، لکه: سرویس، الوتکه، بیړۍ، ګرندی موټر، موټرسیکل او .. وروسته بیا هغه قطی چې تاسې ټاکلي دي چې د جوړیدو لپاره مناسب وي را واخلئ، قطی ستاسې د خوښې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

شکل په شان سره ونښلوئ ترڅو ستاسې شکل جوړشي. کولی شئ د قطیو اضافي برخې په بیاتي قطع کړئ او ځینې نورې برخې یې د خپل خوښ شوی شکل په شان جوړې کړئ. (د پیکپ موټر د تېر تصویروته پام وکړئ) وروسته یې په رنګه کاغذونو و پوښوئ او یا هغه رنګه کړئ چې ښکلی شي د کار په اخیر کې، د موضوع جزئیات جوړ او لاسي کار مو تزئین یا ښکلی کړئ.

(۱ ـ تصویر) بیکاره قطی

(۲ ـ تصویر) د اوبو د میوې قطی د ټایر په شکل بیاتي شوی دي

(۳ ـ تصویر) بیکاره قطی د پیکپ موټر په شکل سره نښلول شوي دي

(٤ ـ تصویر) د قطیو مخونه په رنګه کاغذ پوښل شویدي، ښیښې او نور جزئیات پرې اضافه شوي دي

تمرین:

له مقوا قطیو څخه د خپلې خوښې موضوع جوړه او ښکلا ورکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹

د هندسي ډيزاينونو کاپي کول

آيا د جام منار د خښتو ډيزاينونه مو ليدلي دي؟

مسلمان هنرمندان له هندسي شکلونو څخه په ګټه اخيستنه د بيلو بيلو اثارو په ښکلاکې د ډير زيات مهارت درلودونکي دي.

هندسي ډيزاينونه له هندسي قاعدو سره سم انځوريږي. دا ډيزاينونه د ودانيو د ښکلا لپاره کارول شوي دي، ځکه چې هندسي ډيزاينونه خښتې او کاشي چې د مسطيل او مربع په شان وي، کارول يې اسان دي.

د هندسي شکلونو منظم تکرار چې ديوالونه يې پوښلي دي، ودانيو ته يې ځانګړې ښکلا وربخښلې ده. ځينې ډيزاينونه د هندسي سطحې څخه ترکيب شوي، لکه: مثلثونه، مربع ګانې او څو ضلعي او ځينې نور يې د هندسي سطحوله ليکنو سره يو ځاي رغلي دي. د جام د منار ډيزاينونه چې په هندسي سطحو جوړ شوي دي په غور وګورئ په هغوکې د ((الحکم الله)) جمله چې په هندسي سطحو کښل شويده له ليکنې سره مقايسه کړئ. په ټولو طرحوکې د هندسي سطحو او د هغې اخيرني ترکيب ته توجه وکړئ. وګورئ چې هنري ذوق د هندسې له علم سره څه ډول ارتباط پيدا کوي.

د ترس له کاغذ څخه په ګټه اخیستنه سره هندسي بېل بېل ډیزاینونه په ډبل کاغذ او یا مقوا باندې کاپي کړئ وروسته هغه د لاندې ډیزاین په شکل رنګه کړئ.

(۱ ـ تصویر) ډیزاین د ترس کاغذ په واسطه پلي شوي دي

(۲ ـ تصویر) دبیلو بیلو برخو ډیزاین رنګه شوي؟

(۳ ـ تصویر) د هندسي شکلونو ډیزاین جوړ شوی دی

تمرین:

۱: په کومو تصویرونو کې هندسي شکلونه وینئ؟

۲: ستاسي په چاپیریال کې هندسي شکلونه موجود دي، هغه پیداکړئ او د هغوی نظم ته پاملرنه وکړئ.

۳: د یوه ساده هندسي شکل له ډیزاین څخه یوه کاپي جوړه کړئ او بیایې رنګه کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰

د افغانستان له هنري موسسو سره اشناکيدل

ايا پوهيږئ چې هنرمندان په کومو موسسو کې تحصيل کوي؟

په افغانستان کې دهنرمندانو د روزلو لپاره د زده کړې بېلې بېلې مؤسسې شتون لري. د هنر علاقمندان کولی شي په دې مرکزونو کې د هنر په مختلفو څانګو کې تحصيل وکړي چې عبارت دي له:

- **د کابل د صنايعو نفيسه ښوونځی**. دا ښوونځی د پروفيسور غلام محمدخان ميمنګي په وړانديز په ۱۳۰۲ هـ ش کال کې تاسيس شو، ترڅو علاقه لرونکي په بيلو بيلو څانګو، لکه: نقاشي، انځورګري، مهندسي، سراميک، نجاري، اوبدل(بافت) طباعتي کې تحصيل وکړي. له دې ښوونځي څخه ډير تکړه استادان چې په شرق کې يې ساری نه درلود، فارغ شوي دي، لکه: استاذ (غوث الدين خان)، استاذ کريم شاه خان استاذ خير محمد خان عطايي او استاذ خيرمحمد خان ياري.
- **د غلام محمد ميمنګي ښوونځی**: دا ښوونځی د محمد ظاهر شاه د سلطنت په دوران کې د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت په چوکاټ کې جوړشو. د ظريفو او ښکلو هنرونو يا کورسونو په نوم ياديده چې په لومړنيو وختو کې يوازې انځورګري په کې تدريس کيدله وروسته بيا دا ښوونځی د غلام محمد ميمنګي په نوم ونومول شو چې بيلې بيلې هنري څانګې، لکه: مجسمه جوړونه، ميناتوري په هغې باندې ورزياتې شوې. په دې ښوونځي کې د استاد خيرمحمد خان عطايي او استاد خير محمد خان ياري په څير ډير زده کوونکي وروزل شول.
- **د ښکلو هنرونو پوهنځی**: د ښکلو هنرونو ديپارتمنت په لومړنيو وختو کې د ادبياتو د پوهنځي په چوکاټ کې د سردار محمد داود خان د جمهوريت په دوران کې تاسيس شو. په ۱۳۶۳ هـ ش کال کې د کابل پوهنتون د ادبياتو له پوهنځي څخه جلا او د ښکلو هنرونو د پوهنځي په نوم ونومول شو. په دې پوهنځي کې د نقاشی ،ګرافيک ، تياتر، موسيقی او د مجسمې جوړونې ديپارتمنتونه شتون

لري چې ډېر تکړه او تجربه لرونکي استاذان د هنر په بېلو بېلو څانګو کې د شاګردانو په روزنه بوخت دي.

● **د کابل د خراباتو ښوونځی**: دا ښوونځی د لومړي ځل لپاره د اصيلي افغاني موسيقي د زده کړې لپاره د استاذ قاسم افغان، استاذ غلام حسين، قربان علي خان او استاذ پياراخان لخوا د موسيقي د زده کړې لپاره تاسيس شو. په دې ښوونځي کې زده کوونکو د اواز ويل، د موسيقي د آلو غږول په مسلکي ډول زده کول ترڅو په جشنونو، دولتي او رسمي محفلونو او د ولسونو د خوښيو په مراسمو کې ګډون وکړي او خپل هنر د خلکو خدمت ته وړاندې کړي لکه استاذ قاسم چې په يوه بيت کې داسې وايي:

گرندانی غیرت افغانی‌ام	چون به میدان آمدی می دانی ام

چې وروسته استاذ رحيم بخش دا شعر په کلاسيک ډول ويلي دي، د دې مکتب زده کوونکو د افغاني اصيل هنر لپاره ستړې ویاړنې ترلاسه کړې دي. په ځانګړې ډول استاذ محمد حسين سرآهنګ د موسيقي د بابا لقب، د موسيقي د سرتاج لقب د هندوستان د سترو استاذانو لخوا ګټلی دی.

● **د موزيک ليسه**: د لومړي ځل لپاره په افغانستان کې د موسيقي رسمي ليسه ده چې د پوهنې وزارت په چوکاټ کې په ۱۳۵۳ هـ ش کال کې د سردار محمد داود خان د حکومت په دوران کې تاسيس شوه. په دې ليسه کې سربېره په عالي موسيقي نور مضمونونه، لکه: ساينس، اجتماعيات، ادبيات هم تدريس کيږي. د موسيقي په برخه کې نامتو استادان، لکه: استاذ فقير محمد ننګيالی، استاذ اسماعيل عظيمي او استاد سليم سرمست موسيقي په علمي توګه تدريس کوله. د دې ليسې زده کوونکو په ډېليزو ترانو کې چې د ملي ټلويزيون څخه به ښودل کيدې، ګډون درلود. په دې ليسه کې کلاسيکه موسيقي هم تدريس کيده.

تمرين:

۱ - ايا پوهيږئ چې په راډيو ټلويزيون کې کوم هنرمندان مرسته کوئ؟

۲ـ د هغو کسانو ترمنځ چې د خپلې علاقې له مخې هنر سرته رسوي او هغه کسان چې له هنري ښوونځي څخه فارغ شوي وي کوم توپيرونه لري؟

۳ـ هغه څوک چې د هنري ښوونځيو څخه فاغيږي کوم کارونه سرته رسوي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

11

له شعر څخه انځورګري

د يو داستان يا ديو ښکلي شعر له اوريدو وروسته څه احساس درته پيداکيږي او کوم تصويرونه مو په ذهن کې درګرځي؟

کله چې د غرو او د هغو د لمنو، ګلانو،دښتو، وګړو، وطن او ... په هکله يو شعر اورو، داسې احساس کوو چې په هغه فضاکې عملاً شتون لرو يا ددې وګړو او شيانو سره اړيکه لرو. دا خيالونه کولی شو چې د انځورونو په بڼه بيان کړو. په دې ترتيب سره هر وګړی کولای شي چې د خطونو، شکلونو او رنګونو په ژبه خپل احساس نوروته بيان کړي.هغه تصويرونه چې د يوه شعر د لوستلو څخه ستاسې په ذهن کې درګرځي، په خپله خوښه رسامي کړئ. وروسته هغه رنګونه چې د شعر له فضا سره همغږي کوي، په هغه يې رنګه کړئ، خپل کارته په غور سره وګورئ او فکر وکړئ چې نور کوم کوم شيان پرې اضافه کړئ چې د شعرله فضا سره زياته همغږي پيداکړي او هرڅه مو چې د شعر په هکله په فکر کې ګرځي، پرې زيات يې کړئ ترڅو ستاسې تصوير شعر ته ورنيږدې شي.

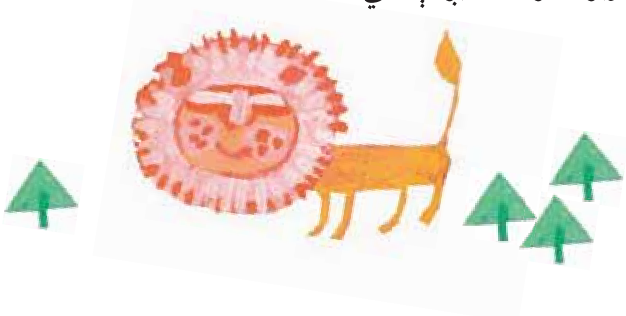

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۱ ـ تصویر) له شعر څخه نقاشي د (فرشتې آثر)

تمرین:

یوشعر چې تاسې ته په زړه پورې وي، انتخاب کړئ او بیا له خپل ښوونکي سره مشوره وکړئ، یو تصویر انځور کړئ چې د شعر مفهوم د شکلونو او رنګونو په بڼه بیان کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲

له کمپیوټر سره آشنايي

ايا تراوسه مو په کمپیوټر کار کړی دی؟

کمپیوټر هغه دستګاه ده چې د برښنا (برق) پواسطه کارکوي چې مختلف امکانات لري، لکه: دمتنونو ليکل، انځورګري، ډيزاينونه او د نقاشي بيلې بيلې موضوعګانې په دې دستګاه باندې په ساده‌ګۍ او ډيره چټکتيا سره سرته رسيږي. دا دستګاه له دوو برخو څخه SOFTWARE او HARDWARE جوړ شوي ده. د کمپیوټر HARDWARE مختلفې برخې لري چې يوه له بله سره نښتې يا وصل شوي دي لکه کيس (CASE)، مانيتور (MONITOR)، يا هغه صفحه چې د ټلويزيون صفحې ته ورته ده، د کيبورد صفحه (KEYBOARD) چې د ټايپ صفحې ته ورته ده د (ليکلو او د مختلفو عملياتو لپاره استعماليږي) او موس (MOUSE) چې د يوې ورې دستګاه په مخ (پډ) PAD د کيبورد ترڅنګ قرار لري. د هغې د تنيو په کې کارولو سره کولی شو چې د مانيتور په صفحه هره علامه فعاله کړو. د CURSOR چې د مانيتور پرمخ حرکت کوي، د موس (MOUSE) سره اړيکه لري او موس ته د حرکت ورکولو په نتيجه کې کولی شو چې د ځای بنود

(c) ketabton.com: The Digital Library

علامې COURSER ته تغییر ورکړو او د فعالیت سرته رسولو ځای، لکه: (د خط ایستل) په نښه یا مشخص کړو. د موس د تڼیو کښیکاږل د کلیک CLICK په نوم یادیږي. په معمولي ډول د موس د کیڼې خوا اوښی خوا تڼی د (کیڼ کلیک او ښی کلیک) په نومونو یادیږي.

د ځینې نورو فعالیتونو سرته رسولو لپاره لازمه ده چې تڼی دوه واره کلیک شي چې ډبل کلیک ورته وایي.

(SOFTWARE) په کمپیوټر کې مختلف پروګرامونه شته چې په دستګاه کې وجود لري او په هره یوه یې کولی شو ځانګړي کارونه سرته ورسوو، لکه: (PAINT)پروګرام چې د رسامی او نقاشی لپاره کارول کیږي چې د وینډوز (WINDOWS) یا د کمپیوټر اصلي پروګرام سره مل دی.کله چې په کمپیوټر کار کوو، نو لومړی باید هغه روښانه کړو، د کمپیوټر روښانه کیدل د کیس پرمخ تڼی او د مانیتور پرمخ تڼی باندې سرته رسیږي. کله چې کمپیوټر روښانه کوئ، د ویندوز XP په اتوماتیک ډول شروع کیږي او د(WELCOME)صفحه ځرګندیږي.

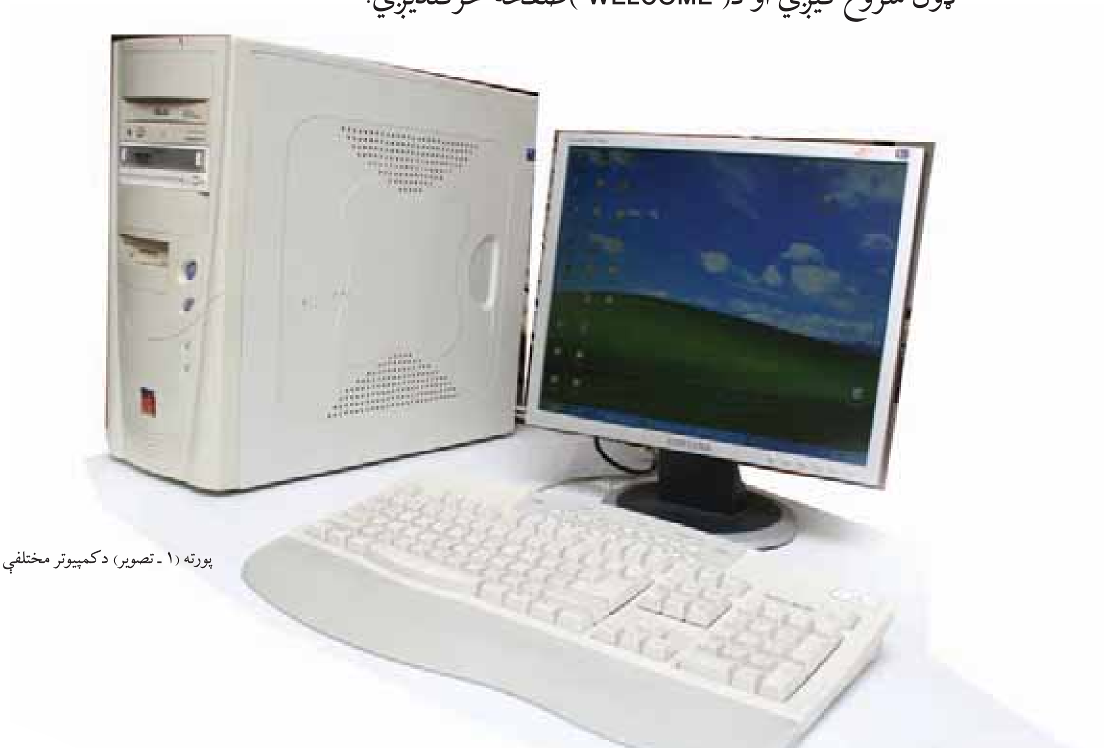

پورته (۱ ـ تصویر) دکمپیوتر مختلفې برخې

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲ ـ تصویر) د کیبورد صفحه

وروسته (DESKTOP) ځرګندیږي دا هغه ځای دی چې کولی شو په بیلو بیلو پروګرامونو باندې کار وکړو. یو شمیر ایکونونه (ICON) د دیسک ټاپ په مخ لیدل کیږي دا په هغه پروګرامونو پورې اړه لري چې په کمپیوټر کې نصب شوي دي او په هریوه یې چې کلیک کړئ فعالیږي. په دې سربیره دا ایکنونه د سټارټ (START) په تڼۍ پیل کولی شو. د سټارټ د تڼۍ په کلیک کولو سره د پروګرامونو جدول خلاصیږي او د ځای ښود (CURSOR) علامه په هریوه باندې باید وساتي، نو یوبل پروګرام خلاصیږي. هر پروګرام مو چې خوښ وي کول شئ د هغې فضا ته ننوځئ په هغې کې یوه کړکۍ خلاصیږي چې ځانګړي امکانات لري. د کار تر تمامیدو وروسته کیبورد باید مړ کړئ. د کمپیوټر د مړه کولو لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضرور ده چې د وینډوز له XP څخه خارج شئ.

ددې کار لپاره باید د سټارټ مینو ته ننوزئ چې په لاندینئ برخه کې یې (TURN OFF COMPUTER) لیکل شوی دی هغه کلیک کړئ.

یوه وړه کړکۍ خلاصیږي د هغې په منځ کې د (TURN OFF COMPUTER) تنۍ ده هغه کلیک کړئ چې وینډوز XP وتړل شي او کمپیوټر مړ شي.

تمرین:

په ټلویزیون کې د کمپیوټر د زده کړې پروګرام ته وګورئ او د هغه په هکله سره وغږیږئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳

د یوې ساده میناتوري کاپي کول

آیا کولی شئ چې د ترس کاغذ پرته یوه کاپي جوړه کړئ؟

په اتم ټولګي کې له میناتوری سره اشنا شوي یاست، څه ډول کولی شي چې د یوه ساده میناتور څخه کاپي جوړه کړئ او د خپلې خوښې میناتور وټاکئ. په غور سره د میناتور تصویر، خطونو، ډیزاینونو او رنګونو ته وګورئ.
تر اوسه مو د یوې طرحې او مختلفو ډیزاینونو د کاپي کولو لپاره د ترس له کاغذ څخه ګټه اخیستې ده؟
اوس هڅه وکړئ چې له ترس کاغذ پرته، لومړی هر شکل ته په ځیر وګورئ او وروسته هغه څه چې وینئ په ډیر زغم سره کاپي کړئ. یوه ټوټه کاغذ د میناتور د کاغذ په اندازه راواخلئ او لومړی د شکل لویه برخه په هغه څه چې ستاسې په نظر لوی ښکاري د اصلي طرحې په شان انځور کړئ او وروسته یې د کوچنیو شکلو په انځورولو پیل وکړئ او هڅه وکړئ چې داصلي طرحې په شان یې وکاږئ او خپل انځور تکمیل کړئ.
جوړه شوي طرحه په شکاشتیپ د میز په مخ او یا د رسامۍ د تختې په مخ ونښلوئ. بیا نو رنګونه د اصلي طرحې د رنګونو په شان ترکیب کړئ او

(c) ketabton.com: The Digital Library

همیشه په یاد ولرئ کله چې رنګونه کاروئ، ترڅو پورې چې یو رنګ وچ شوی نه وي بل رنګ په هغې باندې مه کاروئ، ترڅو وکولی شئ چې د رسم جزئیات په ښه شان پکې ځای پر ځای کړئ. د کار له خلاصیدو وروسته کاغذ د میز له سر اویا د رسامۍ له تختې څخه جلا کړئ او په یوه ښیښه یې په چوکاټ کې وساتئ: له روښانه څخه د تیاره کیدو په لوریې کاپي کړئ.

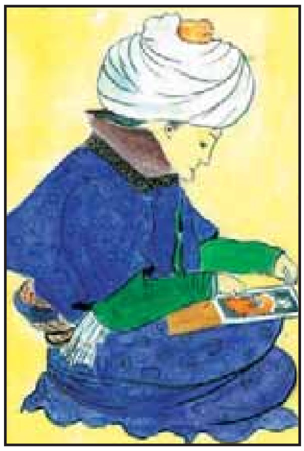

(۱ـ تصویر) دا میناتور د کمال الدین بهزاد اثر دی.

(۲ـ تصویر) طرحه د ترس کاغذ کاپي شوي ده.

(۳ ـ تصویر) طرحه بل کاغذ ته کاپي شوي ده.

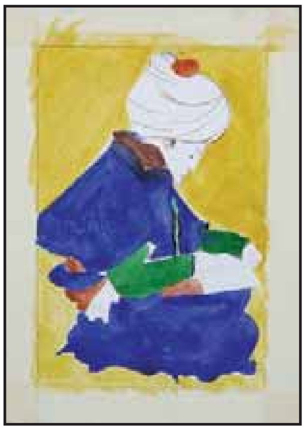

(٤ ـ تصویر) د تصویر رنګه شوې برخې

تمرین

له یوې ساده میناتور څخه کاپي کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴

د بېلو بېلو سکويونو او ګل ګنډنو سره اشنا کېدل

ايا پوهېږئ چې په تکه باندې ګلدوزي څومره لرغونتيا لري؟

(تصوير ۱)

د صفويانو په دوره کې افغاني او ايراني سکويونو ځانګړې ظرافت درلود چې نړېوال شهرت يې تر لاسه کړې و. د کندهار او هرات سکويونه امکان لري د هغې دورې محصول وي. په تاسف سره بايد ووايو چې ماشيني ګل ګنډنې، لاسي سکويونه له دود څخه غورځولي دي. په ننۍ نړۍ کې سکوی او ګل ګنډ د هنري ځانګړو يوه دوديزه برخه ده چې په زياترو سيمو کې يې ارزښت د پاملرنې وړ دي ګل ګنډنه هغه هنر دی چې په افغانانوکې له ډېرو پخوانيو زمانو څخه رواج لري چې په ځانګړې ښکلا او ظرافت ترسره کيږي.

ګل ګنډنه د کاليو د ښکلا، پردې، سرميزيو، جاى نمازونو، شالونو،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خولی او د اس او اوښ د سر د ښکلا لپاره ګټه ترې اخیستل ګیږي.
د ګل ګنډنې طریقې په درو برخو ویشل کیږي. په اوله طریقه کې ټوله د رخت ټوټه په رنګارنګ نقشونو پوښل کیږي. لومړیو تصویرونو ته پاملرنه وکړئ. په دویمه طریقه کې د رخت د ټوټې یوه برخه ګنډل کیږي چې د ګل ګنډنې او د رخت د ځمکې د ښکلا اړیکه په رنګ او ډیزاین کې منځ ته راوړي. دویم تصویر ته وګورئ. دریمه طریقه ددې هنر پر مختللې نمونه ده چې بیل بیل ډولونه لري، لکه: په (ګراف کې ګنډنه)) چې یوه اندازه بوده او ستنه د باندې را وباسي او په ظریفو بخیو یې ګنډي او د هغې په شاوخوا باندې ګل ګنډنه کوي چې یو نوي ډیزاین مینځ ته راشي.
د ګراف ګنډنې نمونې په دریم تصویر کې وګورئ.

(۱- تصویر) د بخارا ګنډنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

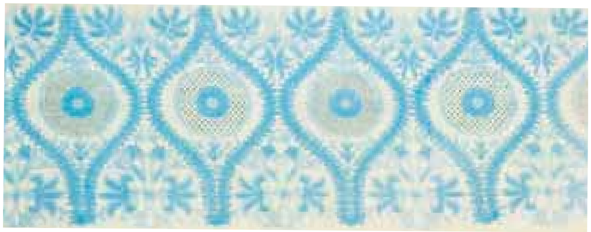

۲ـ تصویر) په سنډو گراف گنډنه

دگل گنډنو لپاره د مختلفو ټوکرانو، د وریښمو او سنډو له تارو څخه گټه اخیستل کیږي. که چیرې ښکلي او تازه وي د طلایي رنگه او نقریي رنگه وریښمو او سنډو څخه دې استفاده وشي چې په نتیجه کې به یو ارزښتناک اثر پر لاس راشي. په څلورم او پنځم شکل کې د طلایي وریښمو او نقریي سنډو دوو نمونوته پاملرنه وکړئ.

(۳ تصویر) په مخمل نقره گنډنه

(٤ـ تصویر) په تافته باندې په طلایي رنگ سکوی

ډیر مهم ټکي په گل کنډه کې د هغې کیفیت، طرح، دیزاین او رنگونه دي چې په ډیر ظرافت سره باید سرته ورسیږي او ډیزاینونه یې په دوو ډلو ویشل کیږي، لومړی د گلانو، وښو، حیواناتو، انسانانو په ځانگړي ډول د ناوې او زوم د کالیو انځورونه په ٦ تصویر کې وگورئ. په دویمه ډله کې هندسي شکلونه ترسترگو کیږي. سربیره پردې کله

د ناوې شال په ۱۲ پیړۍ کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله د طرحو په منځ کې لیکنې هم ګنډل کیږي. ۷ تصویر ته په ځیر وګورئ. دا د سکوی یوه په زړه پورې نمونه ده چې په ننیو وختوکې د مسلمانانو ترمنځ فکلوریک دود دی. دا نمونه د قران کریم یو آیات دی چې د معظمې کعبې په پرده په طلایي رنګه وریښمو او سنډو په تور مخمل په برجسته توګه ګنډل شوی دی.

(۷ ـ تصویر) په هندسي شکلونو بلوخي ډیزاین

(۸ ـ تصویر) دکعبې شریفې د پردې پرمخ ګنډل شوی د قرانکریم ایات

تمرین:
دګل ګنډیو ه نمونه پیداکړئ او د هغه د رنګ، ډیزاین او دګنډلو طریقه سره پرتله کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵

د یوه ساده سکوی (گل گنډ) جوړول

تر اوسه مو د سکوی څو نمونې جوړې کړي دي؟

د رخت د مختلفو ټوټو دښکلا لپاره له گل گنډنو څخه استفاده وکړئ.
گل گنډل په بیلو بیلو طریقو سرته رسیږي. تاسې کولی شئ چې د یوې ټوټې رخت د ښکلا لپاره د سکوی یوه طریقه انتخاب کړئ. د طرحې د نقلولو طریقې هم خورا زیاتې دي. ماهر گل گنډونکی د طرحې له انتقال پرته د رخت پر ټوټه باندې بیل بیل ډیزاینونه سکوی کولی شي او هغه

(۱ ـ تصویر) په رخت باندې گل گنډ جوړ شوی دی

(۱ ـ تصویر) په رخت باندې گل گنډ جوړ شوی دی

ځوک چې ډېر مهارت نلري، هغوی د کاربن پيپر يا د طرحې د خطونو په سوري کولو باندې د خاورو يا د سکرو ميده ګړې اچوي، ترڅو د رخت پرمخ يې نښې پاتې شي. د ګل ګنډلو د سرته رسولو لپاره، د رخت ټاکل شوي طرحه، رنګه سنډ يا وريښم او د رخت د کلک نيولو لپاره يوه کارګاه تياره کړئ.

لومړی طرحه د کاربن پيپر او يا د طرحې د سوري کيدو له لارې رخت ته ورنقل کړئ. بيا طرحه په چپه ګنډنه ډکه کړئ چې ډيزاين منظم شي. ددې لپاره چې طرحه مو ښکلي شي د سرو سنډو او يا د وريښمو په واسطه د هغې د منځنۍ برخې د ډکيدو هڅه وکړئ. په دې ډول طرحه له رنګ څخه ډکه او ښکلي کيږي. په ډکيدو کې يې کوښښ وکړئ چې ستنې په منظم ډول د يوې او بلې په څنګ ولګيږي او د کار هيڅ ځای خالي پاتې نه شي او د طرحې سطحه په رنګه سنډو يا وريښمو وپوښل شي.

(۳ ـ تصوير) د طرحې د مختلفو برخو ډکيدل

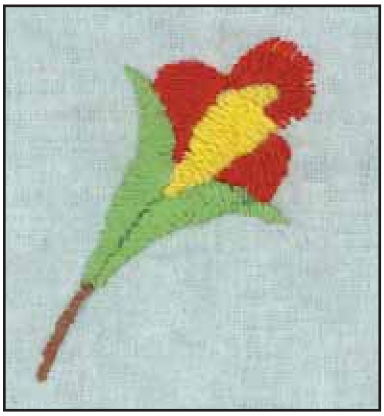

(٤ ـ تصوير) تيار شوی ګل ګنډ

د کار په پای کې لازمه ده چې د رخت ځلورخواوې قات او ويې ګنډئ چې د وخت په تيريدو يې تارونه راونه وزي. جوړ شوی ګل ګنډ کولی شئ په چوکاټ کې وساتئ او يا هغه د بالښت، دستکول، کاليو او ... لپاره وکاروئ. او هم کولی شئ په دې کار، بالښت، روجايي، د ميز پوښ، د کميس ټټر، د لستوڼو خولې،لمن او داسې نوروته ښکلا ور وبخښئ.

تمرين:

يوه طرحه انتخاب کړئ او په هغې کې ګل ګنډنه وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۶

د افغاني هنرمندانو پېژندنه

د معاصر افغاني هنرمندانو د اثارو نمونې مو لیدلي دي؟

استاذ کریم شاه خان:

کریم شاه خان په ۱۲۹۸ هـ ش کال کې د کابل په ښارکې د خپل ژوندانه لومړنی ورځې پیل کړې. استاذ خپلې زده کړې په عدادیه کې سرته رسولي او د رسامۍ هنر یې د صنایعو په ښوونځي کې زده کړ. استاذ کریم شاه خان له ښوونځي څخه تر خلاصیدو وروسته د ښوونکي مقدسه دنده ترلاسه کړه چې څلویښت کاله یې په پوره ایمانداری او اخلاص دغه دنده ترسره کړه او د رسامۍ د هنر د تدریس له لارې یې ډیر زده کوونکي وروزل. استاذ د ډیرو عالي اخلاقو او ډیر ښه هنر خاوند و.

دده هنري کارونه د ریالیزم په سبک برابر ووچې پر طبیعي منظرو سربیره د څارویو او الوتونکو په سکیچ کولو کې یې ځانگړی استعداد او لیاقت درلود. استاد یو کتاب چې د وحشي او اهلي حیواناتو او الوتونکو انځورونه و، تالیف کړ چې په ۱۳۳۲ تر ۱۳۳۳ هـ ش کلونو کې د صنایعو د ښوونځی لخوا طرح او ډیزاین شو او د پوهنې وزارت لخوا چاپ شو. استاذ د شپیتمې کالیزې په اخیرو او د ډاکټر نجیب الله د حکومت په پای کې په کابل کې له دې فاني نړۍ څخه سترگې پټې کړې.

استاد شبنم:

استاذغلام محی الدین شبنم د عبدالرحمن زوی په ۱۳۱٤ هـ ش کال کې د غزنې په مرکز کې وزېږېد. د ابتدايي او ثانوي زده کړو له ترسره کولو وروسته يې خپل ليسانس د فلپين له هيواد څخه لاس ته راوړ او بيرته وطن ته راستون شو. استاد شبنم د لومړي ځل لپاره د کابل په دارالمعلمين کې د هنر د ښوونکي په حيث مقرر شو. د خدمت په ۳۹ کلنه دوره کې د خپلو شاگردانو او کاري انډيوالانو لپاره زړه سوانده اوښه ښوونکی و. ده د خدمت په دوره کې د ملاحظې وړ وياړنې، لکه: نښانونه، مډالونه، تقدير نامې ترلاسه کړيدي. استاد شبنم په ابتکاري ارت کې د افغانستان د هنر يو غښتلی او وتلی شخصيت و چې ډير اثار لري. سربيره پر هنري کارو د هنر په هکله تاليفات هم لري.

د ځوانانو لپاره د نقاشي د تدريس رهنما چې په ۱۳۸۰ هـ ش کال کې چاپ شويده او بل کتاب يې نقاشان معاصر افغانستان چې په ۱۳۸۱ هـ ش کال کې د هجرت په دوره کې چاپ شوی دی، دده د تاليفاتو له جملې څخه دي.

تمرين:

د خپل چاپيريال له الوتونکو څخه يو سکيچ کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷

د قرآني آیتونو برجسته کول

آیا تر اوسه مو ډبرینې او خټینې لرغونې لوحې لیدلې دي؟
دا لوحې مو په کوم ځای کې لیدلې دي؟

زموږ په ګران هیواد کې ډبرینې لوحې په ښکلو ډیزاینونو او یا په اسلامي خطونو ښکلې شوي دي. پخوانی ودانۍ په ښکلو ډیزاینونو په ځانګړې ډول په جوماتو کې کارول شوي دي. د اسلامي خطونو څخه په ګټه اخیستنه په ودانیو باندې د قراني آیاتونو لیکنې د ښکلا، تبرک او د لوی خدای (ج) د ذکر لپاره دي. تاسې هم کولی شئ چې د خپل هیواد د نامتو خطاطانو لیکنې پیداکړئ او د هغو له مخې یوه ښکلې خټینه لوحه د خپل کور د ښکلا لپاره جوړه کړئ. لومړی د ښکلي خط یوه نمونه پیداکړئ. د قرانکریم د ایاتونو د جوړولو په وخت کې باید اودس وکړئ. د خطونو ځنډې په ډیر غور په بیاتې

(۲ تصویر) طرحه د ختې صفحې ته نقل شویده.

(۱ تصویر)خټه او صفحه جوړه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوڅې کړئ او هڅه وکړئ چې د ليکنې ځای په منظم ډول قطع او د ليکنې ځای خالي شي. تياره شوي طرحه د ختينې لوحې په سرچې ۲ سانتي متره قطر ولري، کيږدئ او کاغذې طرحه د سنجاق په واسطه په ختې کې کلکه کړئ. د ليکنې ځايونه په يو شي چې نوکه يې ډيره ظريفه وي، په ډير غور او دقت ژور کړئ بيا کلک شوی کاغذ د لوحې له مخې پورته کړئ، وروسته له هغې د يوه سانتي متر په اندازه اضافي خټه ترې وباسئ چې ليکنه برجسته شي. بيا د ليکنې څنډې ښوی يا صافې کړئ او پريږدئ چې د خټو لوحه وچه شي. که خوښه مو شوه، نو تر وچيدو وروسته کولی شئ هغه رنګه کړئ او په هغې باندې و رنس ووهئ چې ځلانده شي.

(۳ تصوئر) اضافي خټه له صفحې وباسی.

(٤ تصوير) جوړه شوی صفحه هواره او ښوی کړئ.

تمرين:

د اسلامي خطونو يوه ساده او ښکلي نمونه په برجسته توګه جوړه کړئ او هغه په رنګونو ښکلي کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸

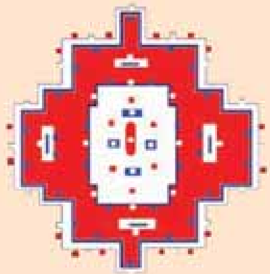

په نقاشي کې له(PAINT) پروګرام څخه ګټه اخیستنه

تاسي کولی شئ چې په کمپيوټر نقاشي وکړئ؟

د (**PAINT**) له پروګرام څخه د استفادې لپاره لومړی کمپيوټر روښانه کړئ.
کله چې د مانيتور (DESKTOP) پرمخ اصلي صفحه ښکاره شي د سټارټ(START)د تڼۍ په کليک کولو سره چې د صفحې په لاندنۍ

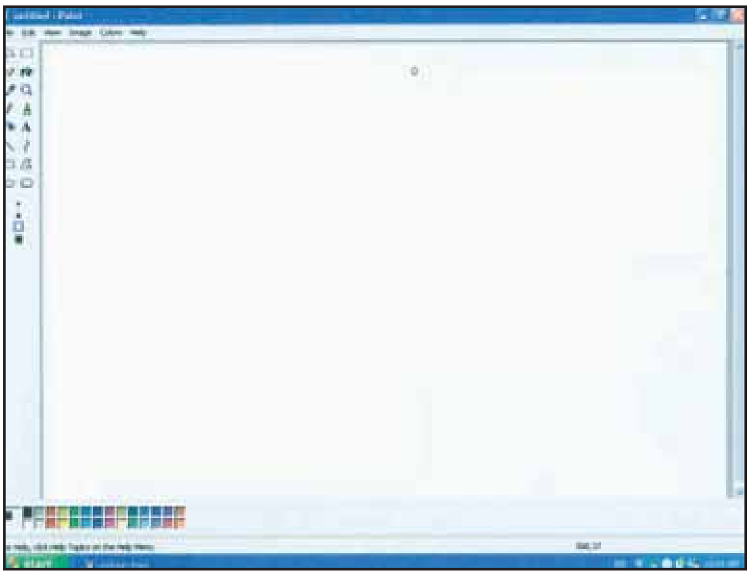

(PAINT صفحه په مانيتور کې.

برخه کې کيڼ لوري ته ده،(PVOGRAMS) ليکنې ته يوسئ يوه نوي مينو خلاصيږي. په دې مينو کې ځای ښود د ليکنې خواته يو سئ چې بله مينو خلاصه شي. په لست کې (ACCESSORIES) پيداکړئ او ځای ښود هغې ته ورولئ. په ترتيب يوه بله نوی مينو خلاصيږي چې په هغې کې د (PAINT) پروګرام وجود لري او په هغه باندې بايد کليک شي چې د(PAINT) پروګرام ته ور داخل شئ. د(PAINT) کړکۍ په يوه لويه سپينه او رنګه صفحه کې په اصلي برخه کې شامله ده. کولی شئ چې په هغې باندې انځورګري او نقاشي وکړئ. د دې صفحې په چپ پورتني طرف کې د انځورګری لوښي او وسيلې ليدل کيږي، لکه: پنسل، پنسل پاک، مويک، رنګ او ... په کليک کولو سره هغه فعال کيږي او بيا د موس په حرکت خطونه مشخص کړئ. د پنسل، مويک يا د رنګ په علامو باندې کليک وکړئ او د موس په حرکت د خپلې خوښې خطونه او شکلونه انځور کړئ. وروسته بله علامه فعاله کړئ په هغې باندې په کليک کولو نوي شکلونه د هغې پرمخ وکاږئ.دې کار ته ادامه ورکړئ

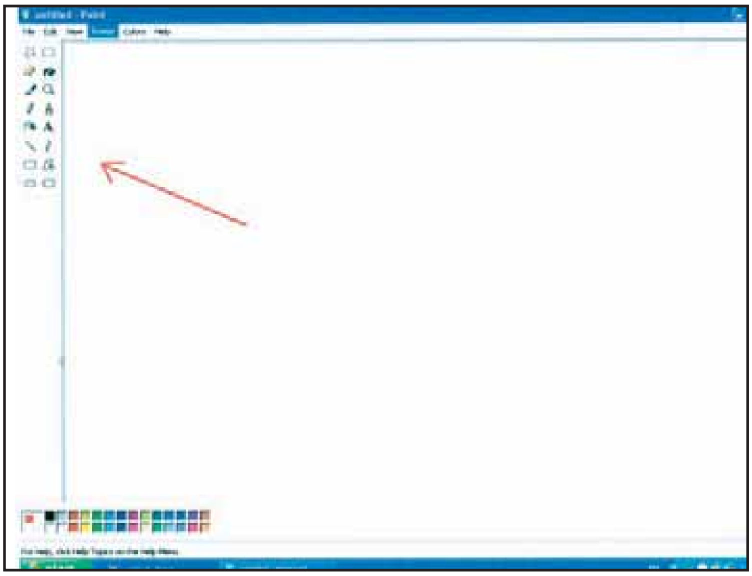

(تصوير ۲)

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې له ټولو وسیلو سره اشنا شئ: د صفحې په لاندینۍ برخه چپې خواته د رنګ پلیټ وجود لري چې د تور او سپین په ګډون ۲۶ رنګونه دي. د دې رنګونو د هریوه په کلیک کولو کولی شئ د خپلې خوښې رنګ فعال کړئ ترڅو رنګه خطونه او شکلونه رسم کړئ. د رنګ سطل چې د عمودي مینو د پورتنۍ برخې په چپ طرف کې قرار لري دصفحې په لاندې پلیټ د هر رنګ په کلیک کولو سره کولئ شئ بیلې بیلې سطحې رنګه کړئ.

د صفحې پورتنۍ چپې خوا لیکنوته ځیر شي د (IMAGE)تڼۍ کلیک کړئ چې کوچنۍ مینو خلاصه شي، په دې مینو کې(CLEAR IMAGE) کلیک کړئ چې صفحه بیا سپینه شي اوس در نګ له سطل د خپلې خوښې په رنګ اصلي صفحه رنګه ګړئ. وروسته په وسیلو او نورو رنګونو رسامي او نقاشي وکړئ. که چیرې د پلیټ په هر یو رنګ کلیک کړئ، یوه وړوکې کړکۍ خلاصیږي چې هغه ډیر زیات رنګونه ستاسې په واک کې درکوي. تاسې کولی شئ چې د دې جدول هریو رنګ چې ټاکی د OK د تڼۍ په کلیک کولو هغه رنګ فعال کړئ. بیاکیدلی شي چې رسامي او رنګ امیزي پرې و کړئ. که غواړئ چې د نورو بیلو بیلو رنګو څخه ګټه واخلئ، نو د (DEFINE CUSTOM COLORS)تڼۍ کلیک کړئ ترڅو د بیلو بیلو رنګونو جدول ستاسې په واک کې درکړي. د هرې برخې په کلیک

(تصویر ٤)

(تصویر۳)

(c) ketabton.com: The Digital Library

کولو د جدول بېلو بېلو رنګونو درچې یعنې تیاره او روښانه رنګونه د یوې نرۍ فیتې په مخ د جدول ښۍ خواته لیدلی شئ او په هریوه یې چې کلیک کړئ او بیا د (OK)تڼۍ کلیک کړئ ستاسي د خوښې رنګ فعالیږي. د نوي رنګ تر انتخابولو وروسته (ADD TO CUSTOM COLOR) کلیک کړئ دا نوی رنګ په رنګه پلیټ کې په اصلي صفحه ور زیاتیږي.

دې پروګرام سره په اشنا کیدو کولی شئ چې بیل بیل تصویرونه نقاشي کړئ او خپل ذهني خیالونه، ابتکاري طرحې، هندسي طرحې او ازاد شکلونه له خپلې خوښې سره سم انځور کړئ.

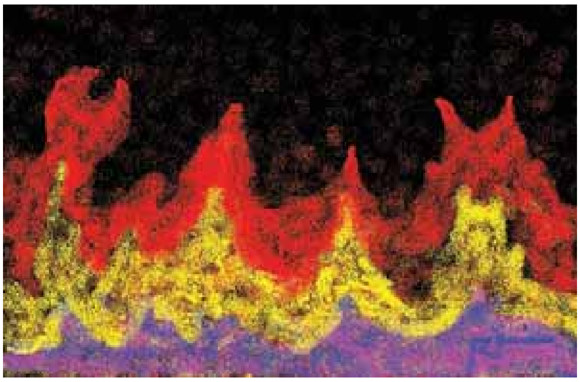

(تصویر ۶)

تمرین:

د(PAINT)پرګروام په مرسته د خپلې خوښې موضوع انځور کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان د ملي موزيمونو سره اشنا يي

د کندهار موزيم:

د کندهار د موزيم لرغوني لوښي او اثار تر ۱۳۳٤ هـ ش کال د ښاروالی د وسايلو سره يوځای ساتل کيدل. په همدې کال کې د کندهار د نايب الحکومه عبدالغني خان په امر او لارښوونه د ښاروالی دفترونه او د موزيم ماموريت سره جلا شول. د موزيم لپاره يوه خونه و ټاکل شوه چې لرغوني آثار د ننداري لپاره په کې په منظم ډول کيښودل شول. په ۱۳۳۹ هـ ش کال کې د پوهنې وزارت د اقدام له مخې موزيم له ښاروالي څخه جلا له ۷۰۰ آثارو سره د پوهنې په مديريت پورې وتړل شو. ددې موزيم ځينې آثار د دولتي ادارو لخوا اهدا شوي وو او ځينې نور يې له بازار څخه رانيول شوي وو.

د غزني موزيم:

د لرغونو آثارو د زياتيدو په وجه چې په يوه خونه کې ساتل کيدل، دغزني د موزيم د تاسيس سبب شول. ددې موزيم اثار ځينې په ناڅاپي ډول لاس ته راغلي دي، لکه: د بيلو بيلو زمانو لرغوني سکې، خطي نسخې، د ډبرو د لوښو ټوټې وې چې د سلطان محمود غزنوي د مقبرې په ودانۍ کې ساتل کيدې. د ايتالوي لرغون پيژندونکو د کيندلو په نتيجه چې د غزني په مختلفو سيمو کې يې وکړې، ډير لرغوني آثار لاسته راغلل چې ځيني يې له اسلام څخه مخکې او ځيني نور يې په اسلامي دورو پورې تړاو درلود، نو څکه پس له هغې د غزني موزيم زيات ارزښت پيداکړ. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزني د موزيم اثار دوه ډوله دي. يو ډول هغه اثار دي چې تر کيندنو پرته لاس ته راغلي دي، په عمومي ډول د غزني له بازار څخه اخيستل شوي دي، لکه :

قلمي نسخې، ډبرې ، لوحې او فلزي اثار چې د غزني دښار نه دباندې له اطرافو څخه لاس ته راغلي دي، د غزنويانو په دورو پورې اړه لري چې په هغو کې دوې لويې کټوې چې په هغې باندې د مات شوي صليب او په کوفی خط د ليکنو علامې موجودي دي، د زمريانو مجسمې چې په بڼونو د اوبو د فوارو او يا شيندلو استفاده ترې کيده. د مرمرو ډبرې چې په هغې باندې د حيواناتو څيرې په مجز العقول (د عقل څخه پورته) کيندل شوي وې، سکې، سفالي لوښي، د ښکلا ټوټې چې په غالب گمان يا له ختې او ځينې له محلي گچ څخه دي. ددي اثارو په ډله کې شامل دي.

د غزني د موزيم ارزښت په دوو اصلونو کې نغښتي دی. لومړی دا چې موزيم د غزنويانو د دوران د هنري سبک ښکارندويي کوي او دويم دا چې د غزني د موزيم ځينې اثار له اسلام څخه په مخکې دورو پورې تړاو لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نهم ټولګي د منابعو فهرست

۱.د نقاشي د تدریس لاربښود د تنکیو ځوانانو او ځوانانو لپاره، غلام محی الدین شبنم ۱۳۸۰کال
۲.د هنر د تدریس د ښوونکو لاربښود د لومړیو، دویمو او دریمو ټولګیو لپاره کود٤/٥٣/سال ۱۳۸٥.
۳.د لاسي چاپ کارګاه فني او حرفوي کود ۲۰/ ۳٥۸، ۱۳۸٤
٤.د نګارګري کارګاه فني او حرفوي کود۲ ٤۹، سال ۱۳۸٦
٥.د ایراني کاشي کاري طرح او اجرا، محمود ماهر التقش. انتشارات موزیم رضاعباسي
٦.د هنر دایرة المعارف، روئیني پاکبار. د معاصر فرهنګ نشر ۱۳۸٦کال
۷.هنر د زمانې په اوږدو کې، هلن ګاردنر. د نګاه انتشارات او ګاه ۱۳۸٦کال
۸.د نقاشۍ د مکاتب سره آشناییو فني اوحرفوي کود۲/٤٥۰، کال ۱۳۸٦
۹.په تاریخ کې د هنر سیر ۲، د پوهنځي نه مخکې کود۸/ ٥۹٤،کال ۱۳۸٦
۱۰.د هنر کارګاه ۲ د پوهنځۍ نه مخکې کود ۱/ ٥۹٤، کال ۱۳۸٦
۱۱.په شلمه پیړۍ کې اخیزیني مفاهیم او رویکردونه، ادارود لوسي اسمیت.
۱۲.هنرمندان روبرت نیتین، نشرني
۱۳.هنر په مرکزي آسیا کې کالنپوګا خپکوا، اکبر حاکیموف، ترجمه ناهید.
۱٤.د ایران د لاسي صنایعو سیر (مقالو مجموعه) چې کلارک، د ایران، تهران د ملي بانک انتشارات

۱۵.د خط د هنر پیدایښت او په هغې کې د تحول سیر، جواد یساولی ثانی. د فرهنگسرا انتشارات

۱٦.د افغانستان فشرده تاریخ، فاروق انصاری. د مطالعاتو مرکز، کابل، ۱۳۸۳ کال

۱۷.د افغانستان مهاجر نقاشان، غلام محی الدین شبنم غزنوی. د یونسکو دفتر، ۱۳۸۱ کال

۱۸.موزیم پیژندنه او د موزیمونو سیر په افغانستان کې.

۱۹.خودآموز گام به گام Windows- Meid Center ، مرتضی نوریان او نرگس نوریان، زینت حسیني رامشه د بیشه انتشارات، کال ۱۳۸٤.

۲۰.EMBROIDERY FOR FUN, ۱۹۷٤, BY ONDORISHA PUBLISHERS.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library